

תמצית הש"ס

עבודה זרה מ"ח: – הוריות ג.

לפרטים- 0527692282

חבית של יין נסך שנתערבה באחרות, לרב אדא בר אבהו מודה בזה ר"א שלא מועיל להוליך הנאה לים המלח, ולרב חסדא גם בזה חולק ר"א, וכן הורה רב חסדא למעשה.

ביטול ע"ז-

איך מבטלים אשירה- עכו"ם שלקח מהאשירה קיסמים יבשים או זרדים לחים או מקל או שרביט ואפי' עלה, בטילה האשירה.

עכו"ם ששיפה עבודת כוכבים לצרכו מותרת, ואם שיפה לצרכה אסורה, ונחלקו רב הונא וחייא בר רב אם השפאים מותרים, ובברייתא מבואר שמותרים, וישראל ששיפה בין לצרכו בין לצרכה היא ושפאיה אסורים.

עבודת כוכבים שנשתברה- לרב צריך לבטל כל קיסם, ולשמואל אין עבודת כוכבים צריכה ביטול אלא כשנשתברה דרך גדילתה. ואין הכרח שנחלקו אם עכו"ם עובדים לשברים או לא, די"ל שלכו"ע השברים אסורים ונחלקו בשברי שברים, ומה שהתיר שמואל לעיל מ"א איירי שלא ראו שנשתברה, דתולים שהעכו"ם שברה. או שלכו"ע שברי שברים מותרים, ונחלקו בע"ז של חוליות שיכול להחזירה, אם אינה בטילה כיון שהדיט יכול לבטלה, או שבטילה כיון דלאו אורחיה ליפול ולהתפרק.

רבי ישמעאל:

דין אבני המרקוליס

אבנים שנמצאו בצד מרקוליס גדולה שכבר עבדה וזרקו עליה אבנים הרבה, לרבי ישמעאל אם נמצאו ג' אבנים זו בצד זו אסורות וכ"ש אחת ע"ג שנים שזהו עיקר מרקוליס ותחילתו, אבל שנים מותרות, ולחכמים אלו הנראות עם המרקוליס אסורות, ושאינן נראות עם המרקוליס אסורות, דקסברי רבנן שעובדים לשברים וממילא כשנפלו הוי שברי עבודת כוכבים.

ג לריו"ח אם ידוע שהאבנים נשרו מהמרקוליס הם אסורות לכו"ע, ואפי' למ"ד אין עובדים לשברים אסור כיון דמרקוליס מעיקרא האבנים אינם מחוברות. ואם האבנים קרובות והיינו כגון אמה וחצי אמה, אף בסתמא אסורות לכו"ע, והמחלוקת היא בסתמא ובתוך ד' אמות, אם רגילים לעשות מרקוליס קטנה בצד מרקוליס גדולה, או לא. ורבא מבאר שבתפיסה אחת אסור לכו"ע אפי' בשנים דכל ד' אמות חשיב נראות עימו, וג' אבנים בשתי תפיסות והיינו שיש תל המפסיק ביניהם נחלקו רבי ישמעאל וחכמים, ע"כ לפירוש רש"י. ושיטת התוס' שאף בתוך ד' אמות יש שאינם נראות עימה, ולחכמים הכל תלוי אם נראות עימה או לא, ולרבי ישמעאל בתפיסה אחת שתי אבנים אסורות, משום שדרך לעשות מרקוליס קטנה בצד גדולה, ואבן אחת מותרת, וכשתל מפסיק ביניהם שנים מותרות ושלש אסורות. מעשה באבני מרקוליס שבאו עובדי כוכבים שאינם עובדים למרקוליס וחיפו בהם דרכים, והיו חכמים שפירשו מללכת שם,

זריעת ירקות תחת האשירה, ודין זה וזה גורם-

לת"ק מותר לזרוע בימות הגשמים ירקות מפני שהאילן קשה להם שמסתייר את השמש, חוץ מחסה, ובימות החמה אסור, ולרבי יוסי אסור גם בימות הגשמים מפני שהנביה - העלים נושרים ונעשים זבל.

הגמ' דנה בדעת רבי יוסי שכאן משמע שרבי יוסי אסור בזה וזה גורם שהרי העלים והקרקע גורמים לירקות שיגדלו, והרי רבי יוסי מתיר לשחוק ע"ז ולזרות לרוח אף שהע"ז נעשית זבל. וכן קשה בדעת רבנן שמתירים כאן ואוסרים שם.

הגמ' מתרצת בדעת רבי יוסי דשם מותר כיון שהע"ז הולכת לאיבוד, משא"כ הכא. ואמנם כיון שבדעת חכמים יש סתירה צריך להפוך את השיטות, או לומר דטעמא דרבנן משום שמה שמשביחה הנביה פוגם צל האילן.

הגמ' שואלת שהרי לרבי יוסי אף שאסור ליטוע אגוז של ערלה מפני שהוא פרי (ויחור מותר), מ"מ אם עבר ונטע מותר.

מ"ט. ומסקנת הגמ' שי"ל שרבי יוסי בא לומר לחכמים ששייך לחלק בזה בין ע"ז לשאר איסורים, ואמנם לרבי יוסי עצמו זה וזה גורם מותר אף בע"ז, וכדתניא ששדה שזיבלוה בע"ז, או פרה שפיטמוה בע"ז, שיש בזה מחלוקת אם השדה והפרה מותרים בהנאה מהע"ז, ומבואר שרבי יוסי עצמו מתיר גם בע"ז. והלכה כרבי יוסי.

ואין לומר שהמחלוקת שם היא בין ר"א לחכמים, וכדמצינו שנחלקו לענין שאור של חולין ושאר של תרומה שנפלו לעיסה וחימצוה, ואין בכל אחד כדי לחמץ בפני עצמו, שלר"א הולכים לפי מה שנפל אחרון, ולחכמים אין נאסר אלא כשיש בתרומה כדי לחמץ. ואמר אביי שלר"א אם לא קדם וסילק את האיסור אסור גם כשהאיסור נפל בתחילה. וא"כ מבואר שלר"א זה וזה גורם אסור. דיש לפרש דלא כאביי וטעמא דר"א משום שהולכים אחר האחרון, אף בלא סילק.

ואין לומר שזה תלוי במחלוקת ר"א וחכמים לגבי עצי אשירה שהסיק בהם תנור ואפה בתנור פת, שלר"א יוליך הנאה לים המלח, ולחכמים אין פדיון לעבודת כוכבים. שהרי שם רבנן מחמירים יותר מר"א, ומה שחכמים הקילו בשאור אינו מכריח שיקילו גם בע"ז.

מ"ט: הנאה מעצי האשירה, ואם מועיל להוליך הנאה לים המלח-

עצי האשירה אסורים בהנאה, ואם הסיק בהם תנור, אם התנור היה חדש צריך לנותצו כיון שנעשה והוחזק מאיסורי הנאה, ואם הוא ישן אין להשתמש בו עד שיצטנן, ופת שנאפית בו אסורה בהנאה, ואם נתערבה הפת באחרות, לחכמים כולם אסורות בהנאה דאין פדיון לע"ז, ולר"א יוליך הנאה לים המלח.

וכן נחלקו ר"א וחכמים בכרכור של ע"ז שארג בו בגד, אם מועיל שיוליך הנאה לים המלח, (וצריכא, שהרי פת זה קל יותר, שכשהפת גמרה כבר נשרף האיסור). והלכה כר"א.

דתקורות עבודת כוכבים אינה בטילה לעולם (דכתיב "ויצמדו לבעל פעור ויאכלו זבחי מתים" שאינה בטילה כמו שמת אינו בטל), והיו חכמים שהמשיכו ללכת שם דאין אסורה תקרובת לעולם אלא בכעין זבחים העשויים בית המקדש בפנים, וכן מבואר בברייתא. ור"ח אמר שאם בנם של קדושים מהלך וכי אנו נפרוש, וכוונתו היתה לרבי מנחם ברבי סימאי שלא היה מסתכל אפי' בצורת מטבע. ואם ישראל חיפה בהם דרכים אסורות.

ראיה שלא היה בעל מום, דדילמא הכונה תמים בדרכיו, וצדיק היינו במעשיו. ומ"לחיות זרע" לומדים שאין להביא זקן או סריס, דהו"א שהכניסו אותם לצוות בעלמא, קמ"ל).

השוחט בהמה למרקוליס חייב, דכתיב "ולא יזבחו עוד את זבחייהם לשעירים", וכיון שא"צ לאסור אם דרכה בכך, תנהו ענין לע"ז שאין דרכה בכך.

נ"א: ואף שלומדים מפסוק זה שאם הקדיש בשעת התר הבמות, ונאסרו הבמות, יש איסור לאו להקריבם בבמות, (ואין בזה כרת, וכתביב "והביאום לד'") לומר שמצות עשה להביאם לאהל מועד. אבל קדשים שהקדישים בשעת איסור הבמות והקריבם בשעת איסור הבמות חייב כרת, ואזהרתו מ"פן תעלה עולותיך" דהשמר פן ואל זה לא תעשה), מ"מ כיון דכתיב "ולא יזבחו" ו"ולא עוד" יש כאן ב' איסורים.

דין דברים שנמצאו בראש המרקוליס

כסות או מעות או כלים אם הם של נוי אסורים, ואם אינם של נוי (מעות בכיס התלויים בצוואר הע"ז, כסות מקופלת ומונחת על ראש הע"ז, כלי המונח הפוך על ראש הע"ז) מותרים, דכתיב "עמהם, וכתביב "עליהם" דבעינן עמהם בצורה של נוי, דומיא דעליהם שרק דבר של נוי נאסר. ואמנם דבר הנמצא לפני מן הקלקלין קלעים הפרוסים לפני העבודת כוכבים, אסור אפי' במים ומלח, אך בפעור ומרקוליס אסור גם מחוץ לקלקלין שהרי כל עבודתם היא דרך בזיון, וקלקלין אינם מפסיקים כיון שהם לצניעות וכבוד.

פרכילי ענבים ושיבולים מעוטרים מותרים כיון דאינם כעין פנים ואין כאן כעין זריקה המשתברת (נ"א), ואם בצרם לכך מתחילה אסורים דהבצירה דמאי לזביחה.

יינות שמנים וסלתות או שאר דברים הקרבים לגבי מזבח אסורים.

גינה או מרחץ של עבודת כוכבים מותר להנות מהם דאין הקדש לעבודת כוכבים, אבל בטובה להעלות שכן לכומרים אסור, ואם המרחץ או הגינה הם גם של אחרים, מותר להנות מהם אפי' בטובה.

לאביי מותר באופן הראשון להנות בטובת עובדיה, ורק בטובת הכומרים אסור, ובאופן השני מותר אפי' בטובת כומריין. וללישא בתרא בשני האופנים אסור בטובת כומריין, ומותר רק בטובת אחרים.

נ"ב. מתי נאסרת העבודת כוכבים בעשיה או בשימוש - לרבי ישמעאל של עכו"ם אם עשאו ולא גמרום או שגמרום ולא הביאום או שהביאום ולא נשתמשו בהם מותרים, דכתיב "אשר עבדו" עד שיעבדו, (ואף דכתיב מקומות, אם אינו ענין למקומות שהרי מקומות אינם נאסרים, דכתיב אלוהיהם על ההרים" ולא ההרים אלוהיהם, תנהו ענין לכלים, ומקיש אלוהיהם לכלים מה אלוהיהם עד שיעבדו אף כלים עד שיעבדו), ושל ישראל אסורה מיד דכתיב "ארוור האיש אשר יעשה פסל ומסיכה" דקם ליה בארוור, והיא עצמה ג"כ נאסרת דכתיב "תועבת ד'". ולרבי עקיבא עבודת כוכבים של עכו"ם נאסרת מיד, דר"ע לא מקיש אלוהיהם לכלים, וכתביב "פסילי אלוהיהם תשרפון באש" משעה שפסלו נעשה אלוה, (ולרבי ישמעאל לומדים מזה שנכרי יכול לבטל עבודת כוכבים, ור"ע לומד דין זה מ"לא תמוד וכו' ולקחת לך" שאם פסלו לא תחמוד, ואם ביטלו ולקחת לך), ושל ישראל אסורה רק כשתיעבד, ד"תועבת ד' " היינו דבר המביא לידי תועבה, וכתביב "ושם בסתר" עד שיעשה לה דברים שבסתר, (ורבי ישמעאל לומד מזה שע"ז של ישראל טעונה גניזה, ור"ע לומד דין זה מדכתיב "לא תטע לך אשירה כל עץ אצל מזבח" ללמד שטעון גניזה כמזבח, ורבי ישמעאל לומד מזה שהמעמיד דין שאינו הגון כאילו נוטע אשירה בישראל, ואם עושה כך אצל תלמידי חכמים, כאילו נוטע אשירה אצל מזבח).

נ: טיפול באילן בשביעית - בשביעית מותר להתליע ליטול תולעת שבאילן, ולזהם להדביק זבל על מכה שבאילן שלא ימות, דמלאכה אסר רחמנא אבל טירחא שרי, אמנם זיהום שבא לאברויי אילנא - לחזקו ולהשביחו אסור, וכן אסור לכרוך או לקטום את הנטיעות או לעשות להם בתים (ועד ראש השנה מותר), וכן אסור לגזום בשביעית כיון שגזיזום בא לאברויי אילנא (משא"כ זיהום שבא לאוקמי אילנא שלא יתקלקל אבל אינו משיחו), ולסוך שמן לאילן גזום מותר, אמנם בפגין של תאנה מותר לסוך אותם בשמן כדי שיהיו שמינות או לנקב ולפטם למלא את הנקבים שמן רק בערב שביעית, אבל בשביעית אסור כיון שזה פטומי פירא, ולקשקש לחפור תחת הזיתים קשקוש שהוא לאברויי אילנא אסור, וקשקוש שהוא לאוקמי אילנא מותר.

אבל בחול המועד אסור להתליע או לזהם, דבמועד טירחא נמי אסור, וכן אסור לגזום, אבל מותר לסוך שמן לאילן גזום, ורבי ירמיה קשה לו למה מותר לסוך ואסור לזהם, הרי שניהם לאוקמי אילנא.

דין עבודת כוכבים שעובדים אותה במקל

לרב אם שבר מקל בפניה חייב, דהוי כעין זביחה וכל עבודות שבפנים שעבד בהם ע"ז, חייב אף אם אין דרך הע"ז בכך, ואם זרק מקל בפניה פטור, ורבא מבאר שזה לא דומה לזריקה כיון דזריקה היא משתברת שנופלת טיפין טיפין, ולדבריו הא דאיתא בברייתא שאם ספת לע"ז צואה (או שניסך לפניה עביט של מי רגלים) חייב, איירי בצואה לחה שהיא משתברת.

נ"א. ומה שמצינו בשחט חגב לע"ז לר"י חייב ולחכמים פטור, אין הכרח לבאר שנחלקו בהנ"ל דזביחת אינה נוהגת בחגבים, והוי כשבירת מקל שהוא כעין זביחה, ד"ל שלכו"ע בעינן כעין פנים כגון חיה עוף ובהמה, ור"י מחייב בחגב כיון שצווארו דומה לצוואר בהמה.

האם המקל נאסר - אם שבר מקל בפניה המקל נאסר אפי' אם אין עבודתה בשבירה, ואם זרק מקל בפניה אף שעבודתה בכך וחייב אין המקל נאסר, וביאר רב נחמן הטעם שבזריקה אין המקל נאסר, משום דבעינן זריקה המשתברת.

ומה שאבני המרקוליס נאסרים אף שאינה זריקה המשתברת, י"ל שהטעם משום דנעשה כמגדיל את העבודת כוכבים, ואמר רב נחמן שאף למ"ד שעבודת כוכבים אינה נאסרת מיד אלא כשתיעבד, כל אבן נעשית עבודת כוכבים ותקרובת עבודת כוכבים, ולפי זה האבן האחרונה מותרת אלא שא"א לדעת מהי האחרונה, ולרב אשי הטעם משום שכל אבן היא תקרובת לעצמה שעובדים אותה עצמה בזריקתה, ולחברתה, וממילא גם האחרונה נאסרת.

דין הזובח בהמה לעבודת כוכבים

הזובח בהמה בעלת מום לעבודת כוכבים - אם המום הוא בדוקין שבעין חייב, כיון דחזיא לבני נח בבמה שלהם, ואם היא מחוסרת אבר פטור, דלא אסרה תורה אלא זביחה שהיא כעין פנים, דכתיב "זובח לאלוהים יחרם בלתי לד' לבדו", ולבני נח לא נאסר אלא מחוסר אבר כדכתיב שיש להביא לתיבה "מכל החיי" בהמה שחיים ראשי אבריה, (וטריפה מתמעטת מדכתיב "אתך" בדומה לך, ואילו היה נח טריפה האם יש ענין להביא דווקא טריפה, ומהא דכתיב שנח היה תמים אין

ריתך כלי לתשמיש עבודת כוכבים – שניקב הכלי והקיש עליו בקורנס עד שהשלים פגיתו, אם זה של עכו"ם, הרי בין לרבי ישמעאל בין לר"ע משמשי ע"ז אינם אסורים עד שיעבדו, ואם זה של ישראל, לר"ע אינו אסור, ולרבי ישמעאל אפי' בעושה כלי מתחילה יש להסתפק אם מותר כמו במשמשים של עכו"ם, או שאסור כמו בע"ז עצמה.

טומאת עבודת כוכבים

רב המנונא מסתפק לגבי טומאת ע"ז, דע"ז מטמאה מדרבנן, דהנה מצינו שכלי מתכות בין פשוטים ובין אם יש להם בית קיבול הם טמאים, ואם נשברו נטהרו, ואם חזר ועשאו כלים חוזרים לטומאתם, ונסתפק רב המנונא אם זה רק בטומאה דאורייתא, או גם בכל הטומאות דרבנן, ואף את"ל שטומאה דרבנן אינה חוזרת, י"ל שעבודת כוכבים חמורה כמו דאורייתא. תיקו.

אם הטומאה בטילה ע"י ביטול העבודת כוכבים – אם ביטל כלי שהיה תשמיש לע"ז, בטלה טומאתו ע"י הביטול כמו שבטל איסורו, וכן אוכלים שהם עבודת כוכבים כגון שהשתחוה לפת בטלה טומאתו ע"י הביטול כמו שבטל איסורו, ור"י"ח מסתפק באוכלים שהם תקרובת עבודת כוכבים, האם כיון שהאיסור לא בטל גם הטומאה לא בטילה, או שכיון שהטומאה היא דרבנן היא בטילה. תיקו.

מה נאסר למקדש

נ"ב: כלים שהשתמשו בהם בבית חונוי בנו של שמעון הצדיק שברח לאלכסנדריא של מצרים מפני אחיו ובנה שם מזבח, ויש מחלוקת אם זה היה לשם ע"ז או לשם שמים, לרבי הכלים אסורים אף למ"ד שבית חונוי אינו לע"ז, כמו שקנסו שכהנים ששימשו בבית חונוי לא ישמשו בבית המקדש.

והא דכתיב "כל הכלים אשר הזניח המלך אחז במלכותו במעלו, הכנו והקדשנו", הכנו היינו שגנזום, והקדשנו היינו שהקדישו אחרים במקומם.

ומה שמצינו בבית חשמונאי גנזו את **אבני המזבח ששיקצו אנשי יון לעבודת כוכבים**, אין מזה ראייה לרבי, די"ל ששם מצאו את הפסוק "ובאו בה פריצים וחיללוהו", ולא יכלו בית חשמונאי לשוברם כדי לבטלם, שהרי צריך לבנות את המזבח מאבנים שלימות, ולא יכלו לנסרם דכתיב "לא תניף עליהם ברזל", ואינו דרך ארץ להשתמש בהם לעצמם אחרי ששימשו לגבוה. (משא"כ המטבעות שהיו בירושלים אף שרובם היו של הקדש לא נאסרו, כיון שלא השתמשו בהם לגבוה).

ביטול עבודת כוכבים

ביטול ע"י עכו"ם – עכו"ם יכול לבטל עבודת כוכבים שלו או של חבריו, ולענין ביטול עבודת כוכבים של ישראל, בילדותו שנה רבי שיכולם העכו"ם לבטלה, ואמרו רבי הלל דהיינו כשיש לעכו"ם שותפות בה, (דאי לאו הכי הא כתיב "ושם בסתר"), דס"ל שהישראל עובדה על דעת העכו"ם, וממילא כשהעכו"ם מבטלה מתבטל גם חלק הישראל, ובזקנותו סבר רבי שאין מתבטל חלק הישראל, דישאל אדעתא דנפשיה פלח. ואם העכו"ם ביטל את חלקו, מהני, אף שחלק הישראל לא מתבטל, (דברי רבי הלל ללישנא השניה).

ישראל אינו יכול לבטל עבודת כוכבים של עכו"ם.

המבטל עבודת כוכבים נתבטלו גם משמשיה, ואם ביטל את משמשיה לא נתבטלה הע"ז עצמה,

נ"ג. כיצד מבטלים עבודת כוכבים

קטע ראש אוזנה או ראש חוטמה או ראש אצבעה היו ביטול, וכן אם **פחסה** בפניה – מיעכה בקורנס אע"פ שלא חיסרה היו ביטול,

השתין בפניה, או שגררה או שזרק עליה צואה אינה בטילה, דכתיב "וקלל במלכו ובאלוהיו ופנה למעלה" שלבו לשמים, ואעפ"כ "ואל ארץ יביט" חזר ועובדה.

מכרה או נתנה כמשכון, אם מכרה על דעת לעובדה לא הוי ביטול, ואם מכרה על דעת שישברנה הוי ביטול, ואם מכרה בסתמא לרבי הוי ביטול ולחכמים אינו ביטול. ונחלקו ריו"ח ורבי ירמיה בר אבא אם המחלוקת היא כשמכרה לצורף עכו"ם, אבל אם מכרה לצורף ישראל לכו"ע הוי ביטול כיון שהוא יודע שהישראל שובר, או שנחלקו בצורף ישראל, ולפי צד זה ילה"ס אם בצורף עכו"ם לכו"ע הוי ביטול, או שגם בזה נחלקו.

הלוקח גרוטאות מן העכו"ם ומצא בהם עבודת כוכבים, אם משך לפני נתינת המעות יחזיר ויבטלה העכו"ם ויכול אח"כ לקנותה ממנו, והמשיכה לא קנתה כיון שהיא בטעות, ואם משך אחרי נתינת המעות יוליכה לים המלח דאע"פ שהמשיכה בטעות מחזי כמו שקנאה כבר.

נ"ג: לוח על העבודת כוכבים אפי' מצורף ישראל, אין העבודת כוכבים בטילה, וכן נפלה עליה מפולת אע"פ שלא חש לפנותה אינה בטילה, וכן אם גבוה ליסטים אע"פ שאינו מחזר אחריה אינה בטילה, וכן אם הניחוה הבעלים והלכו למדינת הים ועתידים לחזור, כמלחמת יהושע שחשבו לחזור ממנה וכתוב התם "ולא ידבק בידך מאומה מן החרם" שכיון שחשבו לחזור לא ביטלוה ביציאתם, אע"פ שלא לקחוה עמהם אינה בטילה. ותלה התנא דין זה במלחמת יהושע, כדי ללמדנו אגב אורחא, שאם **ישראל זקף לבניה כדי לעובדה, ובא עכו"ם והשתחוה לה**, אסרה, דנעשה הנכרי שליח של הישראל, וכמו שמצינו שאע"פ שארץ ישראל היא ירושה לישראל מאבותיהם, שהרי נאמר לאברהם "כי לך אתננה", וא"כ למה כתיב "ואשיריהם תשרפון באש, והרי אין אדם אוסר דבר שאינו שלו, ואי נימא שנאסרו בגלל מה שנעבד לפני שניתנה הארץ לאברהם, למה לא מספיק ביטול, ובהכרח שבגלל שישאל עבדו את העגל גילו שנח להם בעבודת כוכבים, שהרי נתאוו לאלוהות הרבה דכתיב "אלה אלוהיך ישראל", וממילא העכו"ם נעשו שלוחי הישראל, וע"ז של ישראל אינה בטילה עולמית, ובאמת אילנות שנעבדו רק אח"כ לא נאסרו, אלא שא"א לדעת מה נעבד רק אח"כ.

עבודת כוכבים שהניחוה עובדיה ואין דעתם לחזור, אם הלכו בשעת שלום מותרת דכיון שלא נטלוה עמהם ביטלוה, אבל בשעת מלחמה אסורה, ובית נמרוד דור הפלגה אע"פ שפיזרם הקב"ה על פני כל הארץ מותרת, דכיון שיכלו לחזור ולא חזרו יש כאן ביטול.

דין בימוס של ע"ז

בימוסיאות של מלכים אבני גזית המונחות בדרך של המלך, וכשהמלך עובר מושבים שם עבודת כוכבים והוא משתחוה לה, מותרות, מפני שמעמידים אותה בשעה שהמלכים עוברים כדי לעובדה, והמלכים מניחים דרך זו והולכים בדרך אחרת, והכומרים שעבדום לא עשאוה אלא לצורך המלכים, וכשרואים שהמלכים לא חוששים בזה גם הם מבטלים אותם. תוס' (ד"ה והולכים).

בימוס שנפגם – לרב ושמואל אסור, ואפי' למ"ד אין עובדים לשברים זה אינו אלא בעבודת כוכבים עצמה דזילא ביה מילתא, אבל כאן לא איכפת ליה. ולריו"ח ור"ל מותר, ואפי' למ"ד עובדים לשברים, זה רק בעבודת כוכבים עצמה, שכיון שכבר עבד אותה אינו מבטלה, אבל כאן שלא עבדו מבטלו כיון שיכול להביא בימוס אחר. וכן נבואר בברייתא שבימוס והיינו העשוי מאבן אחת, אם נפגם מותר, אך מזבח והיינו העשוי מאבנים הרבה, אם נפגם אסור עד שיתן רובו.

נ"ד. בימוסיאות שעשו עכו"ם בשעת הגזירה, לא בטלו אף כשבטלה הגזירה, ואם אם כשעבד באונס אינה נאסרת, הכא ודאי עבדה גם ישראל מומור ברצון.

ביום פלוני ובשעה פלונית ע"י רופא פלוני וסם פלוני, ("חלאים רעים ונאמנים" היינו רעים בשליחותם שמייסרים את הגוף, ונאמנים בקיום שבועתם), ואינם נמנעים מלצאת מפני שהשוטה הזה הלך לע"ז, (משל לאדם נאמן שהיה בעיר, שהיה אחד שהיה מפקיד אצלו רק בעדים, ומ"מ החזיר לו גם כשהפקיד שלא בעדים). ורבה בר יצחק שאל איך מצינו שכצריך גשם הע"ז נגלית בחלום ואומרת שאם יקריבו לכבודה אדם ירד גשם, וכששחטו לה אדם ירד גשם, ואמר רב יהודה בשם רב דהיינו דכתיב "אשר חלק ד' אלוֹקִיךָ אותם לכל העמים", שהחליקם בדברים כדי לטורדם מן העולם, דמי שבא ליטמא פותחין לו, ומי שבא ליטהר מסייעים לו.

נחתום העושה בטומאה אין ללוש עימו או לערוך עימו, אבל מותר להוליך עימו פת לפלטר.

דיני יין נסך

מאיזה שלב היין נעשה יין נסך - מותר לקנות מהעכו"ם גת בעוטה שבעטה ודרכה העכו"ם, אע"פ שהעכו"ם נטל ענבים בידו מתוך היין ונתנם לתפוח ערימת הענבים, ורק ממתי שירד היין לבור עושהו העכו"ם יין נסך. רב הונא אומר שכל זה למשנה ראשונה, אבל למשנה אחרונה כבר ממתי שהתחיל היין להמשך לבור הוא יין נסך.

נ"ה: בצירה ודריכה עם העכו"ם - למשנה ראשונה מותר לדרוך עם העכו"ם בגת, אבל אין לבצור עם העכו"ם בגת, מפני שאסור לגרום טומאה לחולין בא"י, ולמשנה אחרונה אין דורכים עם העכו"ם בגת, משום שכבר ממתי שהיין מתחיל להמשך לבור הוא יין נסך, אבל מותר לבצור עם העכו"ם בגת, מפני שמותר לגרום טומאה לחולין שבא"י.

בצירה ודריכה עם ישראל טמא - ישראל שעושה בטומאה אין לדרוך או לבצור עימו, שכיון שנצטוו על הטומאה הוא עובר עברה, ואסור לסייע ידי עוברי עברה כדי שלא ירגילו בכך, אבל מותר להוליך עימו חביות ריקניות לגת ולהחזיר חביות מלאות, שכיון שכבר נטמאו בגת מותר לתת את היין בחביות טמאות.

גמר מלאכה ביין, למעשר וליין נסך - במתני' מבואר שאין היין נעשה יין נסך עד שירד לבור. הגמ' שואלת דאיתא במתני' שיש חיוב מעשר משיקפה שיצופו החרצנים על היין כשהוא נח בבור. רבא מתרץ שלרבנן גמר מלאכה למעשר משיירד היין לבור, ולר"ע משיקפה (ואף אחר שיקפה יכול לקלוט מהגת העליונה או מהצנור ולשותות בלא מעשר), ולדבריו אין חילוק בין מעשר ליין נסך. הגמ' שואלת שיש ברייתא שמבואר בה שלרבנן גמר מלאכה משיירד לבור ויקפה, ולר"ע משישלה היין מן הבור להנתן בחביות, והגמ' אומרת שתנא דמתני' שאוסר יין נסך משיירד לבור, הוא משום חומרא דדיין נסך, ולרבא אין חילוק בין יין נסך למעשר, ותנא דמתני' הוא שיטה שלישית.

נ"ו: אם נגע העכו"ם ביין שבבור, נאסר היין שבבור ולא נאסר מה שעדיין לא ירד לבור. אמנם אם החזיר את הגרגתוני לגת אסור גם היין שבגת, ואף אם נצוק אינו חיבור, י"ל שאיירי שהיין שבבור נתמלא והגיע עד הגרגתוני.

דריכה עם העכו"ם - מותר לדרוך עם העכו"ם בגת, אם קושרים את ידי העכו"ם שלא ינסך בהם, דניסוך דרגל לאו שמיא ניסוך. ושמואל השהה יין שדרכוהו עכו"ם וישראל יחד, כדי לברר אם יש תנא שמתיר כר"ש לשותות יין שנגע בו עכו"ם ולא התכוון לנסך, אבל לא הסתפק לאוסרו כרבי נתן שאוסר יין בהנאה שמדדו העכו"ם ביד, (ולת"ק אם מדדו ביד או ברגל ימכר), דלא אסר רבי נתן אלא ביד ולא ברגל.

נ"ז: עכו"ם שנגע ביין בלא בכונה - שיטת רב שתינוק בן יומו עושה יין נסך ואוסרו בשתיה אע"פ שאין בו כונה, אבל בהנאה מותר, ולכן התיר

דין בעל חיים שנעבד - כל שעובדים אותו בין בשוגג בין במזיד בין באונס בין ברצון הוא נעבד, ואם עבד את בהמת חברו לא הוא נעבד, (ואונס היינו שאנסוהו עכו"ם והשתחוה לבהמה שלו, ואף שאונס פטור דכתיב "ולנערה לא תעשה דבר", מ"מ הרי ע"ז באונס אסורה, דאחר דכתיב "וחי בהם" כתיב "ולא תחללו את שם קדשי" לומר שבפרהסיא לא שייך "וחי בהם"). וחזקיה אומר שאם ניסך לבהמת חברו יין על קרניה לשם ע"ז אסרה כיון דעבד מעשה, והגמ' דוחה דבימוס בעלמא הוא ושריא דבעלי חיים אינם נאסרים משום משמשי ע"ז. ורב אדא בר אבהו אומר שאם ניסך יין על קרניה נאסרת, כיון שעשה מעשה בגופה, וכן אמר רב הונא שאם היתה בהמתו רבוצה בפני ע"ז, ושחט בה חברו סימן אחד לע"ז, אסרה, וכמו שמצינו שכלי המקדש שאחז השתמש בהם לע"ז נאסרו, והיינו כשעשה בהם מעשה.

אלו דברים נאסרים רק ע"י מעשה

נ"ד: קרקע שנעבדה - המשתחוה לקרקע עולם לא נאסרה, אמנם אם חפר בה בורות שיחין ומערות נאסרה.

המשתחוה לבעלי חיים לא אסרם להדיט אפי' אם הם שלו, אבל אם עשאן חליפין לע"ז אסרם, וחליפי חליפין נחלקו רבי ישמעאל בר רב יוסי ורבנן אם נאסרו ג"כ, דכתיב "והיית חרם כמוהו" שכל שאתה מחיה ממנו הרי הוא כמוהו, או שלא נאסרו שהרי כתיב "הוא", (והמ"ד השני לומד מזה שאם מכר ערלה וכלאי הכרם וקידש אשה בדמיהן מקודשת, והמ"ד הראשון סובר שא"צ לזה פסוק, כיון שעבודת כוכבים ושביעית הם ב' כתובין הבאים כאחד, ואין מלמדים, דכתיב בשביעית "כי יובל היא קודש תהיה לכם" לומר שתופסת דמיה כמו קודש, ואמנם אין השביעית יוצאת לחולין כמו קודש, דכתיב "תהיה" בהיותה תהא, ואם החליף את השביעית כמה פעמים, האחרון נתפס בקדושת שביעית, והפרי עצמו ג"כ אסור), והמ"ד השני סובר שב' כתובין הבאים כאחד מלמדים.

דרכי הנהגת הקב"ה עם הע"ז

למה הקב"ה לא מאבד את הע"ז - מפני שיש ע"ז שיש בה צורך לעולם כמו חמה לבנה כוכבים ומזלות אפיקים של מים וגאיות, ואין לאבד את העולם מפני השוטים, אלא עולם כמנהגו נוהג והשוטים שקלקלו עתידים לתת את הדין, (וכן מצינו שאדם זורע חיטים גזולות והם צומחות, או שבא על אשת חברו והיא מתעברת, ומבואר שעולם כמנהגו נוהג והשוטים שקלקלו עתידים לתת את הדין, והקב"ה אומר לא דיין לרשעים שעושים סלע שלי פומבי שחוטמים בחותמת שלי, אלא שמטריחים ומחתימים אותי ליצור הולד בעל כרחי), ואם יאבד הקב"ה את שאר הדברים שעובדים להם יבואו לטעות שהדברים שאינן נאבדים הם אלוהות, ולכן אף אותם אין הקב"ה מאבד.

שאל פולוסופוס אחד את ר"ג **למה הקב"ה מתקנא לניקום בעובדי ע"ז ולא בע"ז עצמה**, וענה לו ר"ג שהזולזול הוא העבודה, (כבן מלך שקרא לכלבו בשם המלך ונשבע בחיי הכלב, שהמלך כועס על הבן ולא על הכלב), וטען הנכרי לר"ג איך הוא קורא לה כלב והרי יש בה ממש, שהרי פעם אחת נשרפה עיר שלימה חוץ מבית ע"ז, אמר לו ר"ג שהקב"ה עושה מלחמה עם החיים ולא עם המתים, ומ"מ אין הקב"ה מאבדה כפי שנתבאר לעיל.

נ"ה: אגריפס שר צבא שאל את ר"ג למה הקב"ה מתקנא בעובדי ע"ז, והרי אין מתקנא אלא חכם בחכם וגבור בגבור ועשיר בעשיר, וענה לו ר"ג שאשה לא מתקנאת באשה השניה אם היא טובה ממנה, אלא אם היא פחותה ממנה.

עבודת כוכבים אין בה ממש, ומה שאנו רואים אנשים שמתרפאים כשהולכים לע"ז, באמת השביע הקב"ה את היסורים מתחילה לצאת

רב למכור לעכו"ם יין שנגע בו עכו"ם בלא כוונה ע"י ראש הולוב. ומ"מ בני שפחות (שמלו ולא טבלו, ואיירי שלא טבלה השפחה, דאי טבלה בנה א"צ טבילה), לא גזרו על יינם אלא בגדלותם כשהם יודעים בטיב ע"ז ומשמשיה, אבל בקטנים לא כיון שהם גדלו אצל ישראל.

הקונה עבדים מעכו"ם, ומלו ולא טבלו דלא חלה הגירות בלי מילה וטבילה, רוקן ומדרסן אפי' בשוק, י"א שהוא טמא טומאה ודאית, וגזרו על העכו"ם שיהיו כזבים לכל דבריהם, וי"א שהוא טהור, וכן בני השפחות.

נ"ז: לשמואל אף עבדים שמלו וטבלו עושים יין נסך, עד שתשקע עבודת כוכבים מפיהם, והיינו י"ב חודש.

נ"ח: עכו"ם ששכשך ידיו ביין לבדוק אם ירצה לקנותו ולא התכוון לנסך, ונטלו ישראל ושפחו לחבית, רבא התיר למוכרו לעכו"ם, ורב הונא בר חנינא ורב הונא בר רב נחמן אסרוהו, והגמ' מוכיחה שהיין אסור בהנאה, ורבא חזר בו. וכן שמואל אסרו בנהרדעא, וריו"ח אסרו בטבריה.

אגרדמים הממונה מטעם המלך על שמירת המידות, שינק יין בקנה, או שטעם בכוס והחזירו לחבית, היין אסור בהנאה דחיישינן שמא נתכוון לנסך. אבל אם העכו"ם היה סבור שזה שמן ונמצא של יין, מותר למכור את היין, דכיון שחשב שזה שמן אין חשש שיתכוון לנסך.

נ"ח: ת"ח שישבו ושתו ועבר אדם וביקשו ממנו להשקותם, והתברר שהוא עכו"ם, י"א שהיין אסור בהנאה, מפני שהעכו"ם מבין שת"ח אינם שותים שיכר וחוששים שמא נגע וניסך, ולא ראו מפני שחשבו שהוא ישראל ולא התבוננו. וי"א שהיין מותר אפי' בשתיה, מפני שהעכו"ם מבין שת"ח לא יבקשו ממנו למזוג יין, וודאי זה שיכר, ואיירי בליה שלא ראה שזה יין, וביין חדש שאין לו ריח של יין, ולא הוציאו בנטלא דא"כ הוי מגע עכו"ם שלא בכונה ואסור, אלא איירי ששפך מהחבית עצמה, ולא גזרו לאסור כוחו שלא בכונה.

יין שהעכו"ם מזגו במים אסור בשתיה, אע"פ שלא נגע בו העכו"ם, משום הרחקה מהעבירה, ומ"מ מותר בהנאה דלא גרע מנגיעה ע"י דבר אחר שלא בכונה.

ר"ל אסר לאכול בעיר בצר פירות שאינם מעושרים דס"ל שהיא "בצר במדבר" והיא מא"י ופירותיה חייבים במעשר. ועוד אסר ר"ל מים שהעכו"ם השתחוה להם. ואמרו לו ריו"ח שיחזור בו, כי בצרה אינה בצר, ומים של רבים אינם נאסרים, ואיירי שתלשם בידו ועבדם, אבל אם הם מחוברים אף של יחיד אין נאסרים, ואי תלשינהו גלא שפעמים הם נתלשם, תלוי הדין בדין אבני הר שנדלדלו שיש בזה מחלוקת.

נ"ט: רב חייא בר אבא איקלע לגבלא וראה בנות ישראל שנתעברו מגרים שמלו ולא טבלו, ושישראל שותים יין שמזגו העכו"ם, ושישראל אוכלים תורמוסין שהעכו"ם שלקו, ולא אמר להם כלום. וריו"ח אמר שבניהם ממזרים דס"ל שאין גרות בלי מילה וטבילה, וס"ל דעכו"ם ועבד הבא על בת ישראל הולד ממזר, ויינם יין נסך משום "סחור סחור לכרמא לא תקרב", ועל תורמוסם שיש בו משום בישולי עכו"ם, ולא מדינא אלא לפי שאינם בני תורה, ואע"פ שתורמוס אינו נאכל כמוות שהוא חי (וא"כ מדינא אסור), מ"מ כיון שאינו עולה על שולחן מלכים לאכול בו את הפת, אין בו משום בישולי עכו"ם.

אין לשלוח ענבים עם העכו"ם שיביאם לגת, משום הרחקה מהעבירה, ואמנם בדיעבד אם הביא בסלים או בגיגיות קטנות, אע"פ שהיין מזלף על הענבים היין מותר.

נ"ט: עכו"ם שהכניס ידו לחבית להוציא משם משהו, יש להחזיק את ידו כדי שלא ישכשך דאין ניסוך אלא ע"י שכשוך, ולהטות את החבית עד שיצא כל היין, והיין מותר בהנאה.

דמי יין נסך - אע"פ שאסור למכור יין נסך לעכו"ם, מ"מ הנכרי שניסך יין מותר לקבל ממנו דמים, מפני שמשלם לו על מה שהזיקו ודמי יין כשר קא שקיל. וכמו שמצינו שעכו"ם שניסך יינו של ישראל שלא בפני עבודת כוכבים, (לת"ק היין אסור בהנאה, ו)לר"י בן בבא ור"י בן בתירא היין מותר בהנאה, משום שאין מנסכים שלא בפני עבודת כוכבים, ומשום שאומר לו לא כל הימנך לאסור ייני לאונסי, ואף שלא סבירא לן להתיר למכור לעכו"ם אחר, מ"מ משום לא כל הימנך מותר להפרע ממנו את מה שהזיקו.

ס: חבית יין שניטל הברזא שלה ונגע שם עכו"ם, לרב פפא כל היין שסמוך לפתח אסור והשאר מותר, וי"א שהיין שעד הפתח מלמעלה אסור כיון שהוא נמשך לנקב לצאת משם, והשאר מותר. ואמר רב יימר שדין זה תלוי במחלוקת לגבי חבית שניקבה ונגע בה טבול יום, שלת"ק כולה טמאה, ואם ניקבה בפיה שכל היין שבחבית בסיס ליין זה, או בשוליה שכל היין נמשך לשם, כולה טמאה, אבל כשהנקב בצד, מה שבצידי הנקב טהור, ולהלכה הכל אסור בשתיה ומותר בהנאה.

עכו"ם ששפך יין מהחבית וישראל קיבלו, היין נאסר בהנאה, דכוחו הוא, ואסור משום הרחקה, אבל אם ישראל שופך והעכו"ם מקבלו, היין מותר, וא"כ הטה העכו"ם את הגיגית, דאז אסור כשהגיגית מלאה שמא יגע, אי נמי כיון שהטה בכונה אסור בשתיה.

עכו"ם הנושא נוד יין והנוד קשור, וישראל הולך מאחוריו ורואה שהעכו"ם לא נוגע ביין, לרב פפא אם הנוד מלא מותר, מפני שהיין לא משתכשך, ואם הוא חסר אסור. ואם העכו"ם נושא גיגית מלאה היין אסור שמא נגע בו העכו"ם, ואם הגיגית לא מלאה מותר, דאין חוששים שיגע, וא"כ שהיין מתקרקש, כיון דלא ניחא ליה בהכי שהרי הכלי פתוח, הוי כוחו שלא בכונה ומותר. ולרב אשי בנוד מותר בכל גוונא, דאין דרך ניסוך בכך.

גת שכובשים בה את הענבים בקורה, י"א שבכוחו אסור לכו"ע, ובכח כוחו יש מחלוקת, וי"א שבכוחו יש מחלוקת ובכח כוחו מותר לכו"ע, ורב יעקב מנהר פקוד אסר בכח כוחו.

ס: חבית שנשברה והחזיקה העכו"ם שלא ישפך היין, אם נשברה לאורכה מותר למכור את היין לעכו"ם, שאף שעי' הדחיקה נחשב כנוגע ביין ע"י החבית, מ"מ אין כאן שכשוך, ואם נשברה לרוחבה היין מותר גם בשתיה דלא נחשב נוגע.

עכו"ם שהיה בגת אם היין שבה טופח להטפיח צריך הדחה וניגוב ע"י אפר ומים ואפר, ואם אין היין טופח להטפיח מספיקה הדחה.

נמצא העכו"ם בצד הבור, אם ישראל חייב ממון לעכו"ם, והיין משועבד לחוב כאפותיקי, היין אסור דאינו ירא ליגוע ביין, ואם אין לו מלוה על אותו יין היין מותר מפני שהוא ירא ליגוע ביין.

אם העכו"ם נפל לבור דהוי נגיעה שלא בכונה ויצא מות, אמנם אם יצא חי אסור, דדמי ליום אידם שהוא מודה על הצלתו, ומסתמא ניסכה בעליתו, ואסור בהנאה.

אם מדד את היין בקנה או שהרג צרעה ע"י קנה דנתכוון לדבר אחר ולא נגע ממש ביין.

אם טפח על חבית שמעלה רתיחות דאינו דרך ניסוך.

אם זרק חבית לבור בכעסו, היין כשר, ואם זרקה שלא מחמת כעס היין אסור, הגמ' מבארת דאיירי שהחבית מתגלגלת כל הזמן מכוחו ולכן שלא בחמתו חוששים שמא נגע, אבל בלאו הכי היין מותר אף בזרקה שלא בכעסו, וכדמצינו ש"כל שבזב טמא והיינו בחיבורים בידו או בקנה שאם נגע כך בזב נטמא, בעכו"ם עושה יין נסך, וכל שבזב טהור, בעכו"ם אינו עושה יין נסך", אמנם לגבי היסט אע"פ שבזב טמא, לא נעשה יין נסך.

ס"א: מתי יין של עכו"ם אין בו משום יין נסך -

המטהר יינו של עכו"ם שעושהו בכשרות כדי למוכרו לישראל, ולא נתן לעכו"ם דמים, והיין ברשות הגוי, אם הבית פתוח לרה"ר, או שיש בו חלון

ס"ב: ואם שכר פועל לעשות מלאכה בסתם יינם (דאיסורו חמור כיון נסך וטומאתו קלה מיין נסך), שכרו אסור, ואם נתנו לו חיטים בשכרו צריך לשורפם, ולא יפזרם שמא יבואו בהם לידי תקלה, ולא ישרפם ויפזרם שמא יבואו לזבל בהם, ולא מהני שיקברם, שמא ימצאום ויקחום, (דאף שאבן של סקילה ועץ של תליה וסייף של הריגה וסודר של חניקה נקברים עימו, התם כיון שזה נקבר בבי"ד אין חשש תקלה).

דיני אתנן

הנותן טלה באתנן ואח"כ בא עליה, כשבא עליה נאסר הטלה, ואם לבסוף לא בא עליה פשיטא שהטלה מותר להקרבה.

ואם הקריבתו לפני שבא עליה, אם אמר לה שתקנה אותו מעכשיו הטלה מותר, ואם לא אמר לה קני מעכשיו אסורה להקריב אותו, דכתיב "ואיש כי יקדיש את ביתו קודש" מה ביתו ברשותו אף כל ברשותו, ואם אמר לה שיהיה אצלה עד הביאה, ואם תצטרך תקנה מעכשיו, הטלה מותר בהקרבה. וכן אם בא עליה ואח"כ נתן לה אתנן, הטלה מותר בהקרבה.

ס"ג: רב הושעיא מסתפק מה הדין אם הקדישתו לפני שבא עליה, אם הדין כמו בהקריבה, דאמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט, או דכיון שהוא בעין נאסר. תיקו.

ואם בא עליה ואח"כ נתן לה, הטלה מותר, אע"פ שאמרו לה הבעלי לי בטלה (סתם). אך אמרו לה הבעלי לי בטלה זה, כיון שלא משכה הטלה לא נאסר, ואם הטלה בחצירה, או שהיא עובדת כוכבים הטלה נאסר, והחידוש כשהטלה בחצירה הוא שאף אם עשה את הטלה אפותיקי אם לא יתן לה מעות עד תאריך מסוים, מ"מ הטלה נאסר.

חליפי שביעית

הלווה פירות שביעית ואוכלם ופורע פירות בשמינית, אין לפירות דין חליפי שביעית ואין בהם קדושת שביעית.

ס"ג: מעות שניתנו עבור מזון הפועלים - מותר לתת לפועלים עכ"ם או עמי הארץ דינר ולומר להם שיקנו בזה אוכל ושתיה, וא"צ לחשוש שיקנו בהם פירות שביעית מן החשוד, או פירות שאינם מעושרים, או יין נסך, אבל אסור לומר להם צאו ואכלו ואני פורע דאז זה נחשב שהוא קונה את האוכל והשתיה ומאכלים. לרב חסדא איירי הכא בחנוני שרגיל למכור לבעה"ב בהקפה, אבל בחנוני שאין דרכו למכור לו בהקפה מותר, ורובא חולק וסובר שגם באין רגיל להקיפו בעה"ב משתעבד כמו ערב, ומ"מ כיון שאין דינר המיוחד לפרעון מותר, ורישא איירי היכא שהקדים ונתן לו דינר ולכן אסור. ולרב אשי ברישא איירי שנטל ונתן ביד ולכן אסור.

אם "רוצה בקיומו" אסור

עכו"ם ששכר ישראל לשבור חבית של יין נסך, אע"פ שהוא רוצה בקיומה כדי לשוברה שכרה מותר, כיון שהוא ממעט בזה את התיפלה.

ס"ד: וראיה לזה מוהא דאיתא בברייתא שאף שאסור לעדור עם עכו"ם בכלאים מותר לעקור כלאים כדי למעט את התיפלה, והברייתא היא לשיטת ר"ע דס"ל שלא רק המנכש והמחפה בכלאים לוקה אלא אף המקיים לוקה, ומ"מ לא נאסר לעקור משום שהוא רוצה בקיומה כדי לעוקרה, אלא מותר כדי למעט את התיפלה. ואין לומר שהברייתא היא כרבנן דס"ל שהמקיים כלאים אינו לוקה, דא"כ אף לקיים מותר, ואם נאמר שאיירי בחינם וכו"י שאוסר לתת להם מתנת חינם, מ"מ אם לר"י מותר לעקור בחינם כדי למעט את התיפלה, אף לר"ע מותר.

של ישראל כנגד הפתח אע"פ שהבית לא פתוח לרה"ר, או שיש אשפה או דקל של ישראל כנגד הפתח, (ואם ראש הדקל חתוך, נחלקו אמוראים אי מהני דיחשוש העכו"ם שיטפס לחפש בהמתו, או דלא מהני כיון שלא יטפס לקטוף פירות), וגרים בעיר גם ישראלים, או שיש בה רוכלים ישראלים, היין מותר דמירתת ולא נגע שמא יראוהו ויפסיד, ואם כל העיר עכו"ם, ויש לעיר דלתים ובריה ולא נכנסים בה רוכלים אלא בשעה מסוימת ויודעים מתי הם באים, היין אסור, אא"כ ישב ושומר, ושומר מהני גם אם הוא יוצא ונכנס,

ואם העכו"ם כתב התקבלתי ממך מעות היין מותר, אא"כ כשבא ליטול את היין אין העכו"ם מניחו ליטלו בלי לשלם דלא מירתת, מפני שאם יראוהו שנגע יאמרו שזה שלו.

הקונה או השוכר בית בחצר העכו"ם, ושם בחצר יין והישראל דר בחצר, אע"פ שאין לישראל מפתח ואין החביות חתומות, היין מותר, ואם הוא דר בחצר אחרת מותר רק אם יש מפתח וחותרם בידו, ולחכמים אינו מותר אלא כשיש שומר, או שיהיה ממונה לבוא ואינו בא דווקא בזמנים מסוימים.

ס"א: וכן במטהר יין העכו"ם, אם הוא דר בחצר מותר אע"פ שאין מפתח וחותרם בידו זהו כשומר, ואם הוא דר בחצר אחרת לר"מ אסור אע"פ שמפתח וחותרם בידו.

לרשב"א רשות העכו"ם אחת היא. לרב יהודה כוונתו להקל, והיינו שלת"ק אם היין ברשות עכו"ם אחר, אסור כמו ברשות העכו"ם עצמו, ולרשב"א ברשות אחר מותר דלא חיישינן לגומלין. ולרב נחמן כוונת רשב"א להחמיר, והיינו שת"ק מתיר ברשות אחר והוא אסור, ותניא כוותיה דרב נחמן שרשב"א אסור ברשות אחר, דחיישינן לרמאים.

ואם הניח העכו"ם את החבית אצל האריס שלו, אסור אף למ"ד לא חיישינן לגומלין, ואע"פ שאין דרך האריס להפקיד דברים אצל אדונו אסור, כיון שהאריס ירא מאדונו והוא יחפה עליו.

עכו"ם שנמצא בין חביות של ישראל, אם אימת שוטרי העיר עליו היין מותר, ואם לאו היין אסור.

השוכר את הפועל:

ס"ב. שכר יין נסך - עכו"ם ששכר ישראל לעשות מלאכה אחרת, אע"פ שאמרו לו להעביר חבית יין נסך ממקום למקום שכרו מותר, ומבואר בגמ' (ס"ה). מבואר דהיינו שאמרו לו כך לעתותי ערב שנגמר זמן שכר פעולתו, אבל בלאו הכי שכרו אסור, ורובא אומר דאיירי שאמרו לו שיעביר כל חבית בפרוטה, אבל אם אמרו לו שיעביר מאה חביות במאה פרוטות ואחת מהן היא יין נסך, שכרו אסור. ואם שכרו לעשות ביין נסך, השכר אסור בהנאה, והטעם משום קנס, אבל אין השכר נאסר מצד איסור היין בהנאה, שהרי ערלה וכלאי הכרם אע"פ שהם אסורים בהנאה אם מכרם וקידש בדמיהם מקודשת, ואין הטעם משום שהיין תופס את דמיו כעבודת כוכבים עצמה, שהרי שביעית אע"פ שתופסת דמיה אין השכר נאסר אלא כשאמרו "לקוט לי בן ירק היום" ולא בסתמא.

החמרים שהיו עושים מלאכה בפירות שביעית שחרם שביעית. אביי מפרש שנותנים להם שחרם מפירות שביעית, דאף שהתורה אמרה "לאכלה" ולא לסחורה, נותנים בדרך התר, כדמצינו שאף שאסור לתת פירות מעשר שני להעלותם ע"מ לקבל מהם, מ"מ יכול לומר לו שיעלה כדי שיאכלו וישתנו מהם, ונותנים זה לזה בצורה של מתנה. ולרובא הכונה שקנסו חכמים ששחרם יהיה קדוש בקדושת שביעית, ואף שבפועל לא קנסו, מ"מ שאני חמרים ששחרם מרובה, (וביין נסך החמירו אף בפועל ששכרו מועט).

עכו"ם שקיבל מעות בתמורה לעבודת כוכבים, המעות לא נאסרים, כדמצינו בברייתא שאם עכו"ם היה חייב מעות לישראל, והוא מכר עבודת כוכבים או יין נסך והביא לו, המעות מותרות, אבל אם אמר לו הנכרי שימתין עד שימכרם ויביא לו אסור. והטעם שבסיפא אסור, משום שהישראל רוצה בקיום הע"ז או היין נסך, ומ"מ בעכו"ם וגר שירשו את אביהם העכו"ם מותר ליטול בירושה מעות כנגד ע"ז (וכדלהלן) אע"פ שרוצה בקיומה, דירושת הגר הקילו בה רבנן כדי שלא יחזור לקלקלו, וכדמצינו שכל ההתר הוא בירושה, אבל בשותפות אסור.

רב נחמן רוצה להביא ראיה שהמעות מותרות ממה שרבה בר אבוח אמר לאלו שבאו להתגייר **שיקדימו וימכרו את כל מה שיש להם לפני הגירות**, ומבואר שהמעות מותרות. והגמ' דוחה דשם מותר כיון שהיה דעתו להתגייר, וודאי ביטלה.

גר ועכו"ם שירשו את אביהם העכו"ם, הגר יכול לומר לעכו"ם שיטול עבודת כוכבים והוא יטול מעות, או שיטול יין נסך והוא יטול פירות, אבל אם באו כבר לרשות הגר אסור.

ביטול עבודת כוכבים

ס"ד: הגמ' מסתפקת אם גר תושב יכול לבטל עבודת כוכבים אע"פ שאינו עובדה, או לא, ורב נחמן אומר שמסתבר שאינו יכול לבטלה.

ישראל שמצא עבודת כוכבים בשוק, יכול לומר לנכרי שיבטלה, אבל אם כבר באה לידו לא.

עובד כוכבים יכול לבטל גם עבודת כוכבים של חבירו, וגם אם הוא עובד לעבודת כוכבים מסוג אחר (כגון שעובד לפעור ולא למרקוליס).

גר תושב

איזהו גר תושב - לר"מ היינו שקיבל לפני ג' חברים שלא לעבוד ע"ז, ולחכמים היינו שקיבל ז' מצוות בני נח, ולאחרים באופנים הנ"ל אינו גר תושב, ורק מי שקיבל עליו את כל המצוות חוץ מאכילת נבילות הוא גר תושב.

דיני גר תושב - מותר לייחד אצלו יין אפ"י בעיר שרובה עכו"ם כיון שהוא לא יתן לעכו"ם לגעת ביו, ואין חוששים לאיחלופי בזמן מועט, אבל אסור להפקיד אצלו יין לזמן מרובה, אפ"י בעיר שרובה ישראל שמא יתחלף בינו, ויינו מותר בהנאה כמו שמנו אף קודם שהתירו את שמן העכו"ם, אבל לשאר הדברים דינו כעכו"ם דכיון שלא מל הוא חשוד לכל התורה, והיינו שאינו יכול לתת רשות או לבטל רשות אם לא עירב עם בני החצר, וכמו שמצינו שעכו"ם אינו יכול לתת או לבטל רשות, אלא צריך לשכור ממנו רשות, וישראל מומר יכול לתת או לבטל (באמירת רשות קנויה לך או רשותי מבוטלת לך), רק אם הוא משמור שבתו בפרהסיא אע"פ שמחלל בצניעא.

ס"ה: גר תושב שעברו עליו י"ב חודש ולא מל, הרי הוא כמין עכו"ם. איזהו גר תושב, כל שקיבל עליו בפני ג' שלא לעבוד עבודת כוכבים, והיינו לענין החיות, אבל לענין לתת מתנות ביום אידם, די שידועים בו שאינו עובד עבודת כוכבים.

התענוג בעוה"ב אין דומה לו בתענוגי עוה"ז, וכדכתיב "עין לא ראתה אלוקים זולתך יעשה למחכה לו".

מה נאסר מדין חליפי יין נסך

שכר הבאת יין נסך - השוכר חמור מישראל להביא עליו יין נסך שכרו אסור, ואם שכרו לישב עליו אע"פ שהניח עליו לגינו שכרו מותר, שאע"פ שהשוכר רשאי להניח על החמור כסותו ולגינתו ומזונות

לאותה דרך, מ"מ כיון שאינו מנכה מהתשלום אם לא הניח, השכר מותר. (והחמור יכול להניח על הבהמה שעורים ותבן ומזונות אותו היום, מכאן ואילך השוכר מעכב עליו. והיינו באופן שמצוי לקנות ממסע למסע כדי מהלך יום אחד, דכיון שאין דרך השוכר לטרוח יכול להניח על החמור, מש"כ החמור שדרכו לטרוח, אבל אם מצוי לקנות כל הזמן גם השוכר לא יכול להניח, ואם אינו מצוי גם החמור יכול להניח.

ס"ה: **השופך יין לנודות שיש בהם יין נסך**, מותר לו ליטול שכר על השפיכה כיון שהטירחה שלו היא לפני שהיין נאסר כשמגיע לקרקעית. ומ"מ אם הוא רוצה בקיום היין (עד שיעבירו את הנהר) אסור לו ליטול שכר, ורק אם התנה שיקבל שכרו בכל מקרה, שכרו מותר, וכן אם יש נודות אחרים מותר. וכן אין ליטול שכר העברת יין נסך בנהר, אא"כ מסדר שהעברת הנהר תהיה בחינם ויטול שכר רק על השפיכה.

דיני תערובת איסור והתר

יין נסך שנשפך על ענבים, אם הענבים שלמים ידחם והם מותרות, ואם הענבים מבוקעות הם אסורות.

יין נסך שנשפך על תאנים או תמרים, אם יש בהם בנותן טעם אסור, ואם לאו מותר, ואם היין נותן בהם טעם לפגם (כגון בנפל ע"ג גרוגרות) מותר.

יין נסך שנשפך על חיטים החיטים אסורות, דחיטים הוו כענבים מבוקעות, ואסור למוכרם לעכו"ם שמא ימכרם לישראל, כמו שמצינו שאסור למכור לעכו"ם בגד שאבד בו כלאים, שמא ימכרנו לישראל, (ולא יעשהו מרדעת לחמור, אבל מותר לעשות מזה תכריכים למת מצוה), אבל מותר לטחון ולאפות ולמכור את הלחם לעכו"ם שלא בפני ישראל.

ס"ו. אם מין במינו היינו בשמא או בטעמא

יין נסך ישן שנתערב בענבים, אסורו בנותן טעם. אבל יין נסך חדש שנתערב בענבים, לאבוי אסורו במשהו, דכיון שטעמם שוה הוי מין במינו שאוסר במשהו, ולרבא אסור בנותן טעם, דכיון ששמן שונה הוי מין בשאינו מינו, שאוסר בנותן טעם.

וכן נחלקו **היכא שהטעם שונה והשם שוה**, כגון חומץ יין וחומץ שיכר, או שאור של חיטים ושאור של שעורים, שנתערבו, לאבוי כיון שטעמם שונה הוי מין בשאינו מינו שאוסר בנותן טעם, ולרבא כיון ששם שוה הוי מין במינו שאוסר במשהו.

והא דאיתא במתני' **קדירה שנפלו לתוכה תבלינים מכמה שמות והם מין אחד או מכמה מינים**, התבלינים מצטרפים לאסור את התבשיל, אם הם מיני מתיקה שכולם טעמם מתוק, לאבוי הטעם הוא משום שלכולם יש טעם אחד, ולרבא צ"ל דאיירי לר"מ שסובר שכל איסורי התורה מצטרפים זה עם זה, (דכתיב "לא תאכל כל תועבה").

חומץ שנפל לתוך יין, לכו"ע אינו אסור אלא בנותן טעם, דכשתערב הם חלוקים בשמם ובטעמם.

ס"ז: **יין שנפל לתוך חומץ** - לאבוי אסורו במשהו, דכל דבר שריחו חומץ וטעמו יין נדון כיון, וממילא הוי מין במינו שאוסר במשהו. ולרבא דבר שריחו חומץ וטעמו יין נדון כחומץ, וממילא הוי מין בשאינו מינו שאוסר בנותן טעם.

אם ריחא מילתא או לא

מותר שעכו"ם יריח מיין הישראל דרך נקב החבית, לאבוי אסור לישראל להריח מיין העכו"ם, דריחא מילתא, ולרבא מותר להריח, דריחא לאו מילתא.

תנור שהסיקוהו בכמוון של תרומה ואח"כ אפו בו את הפת, הפת מותרת, לרבה הטעם משום דריחא לאו מילתא, ולאביי הטעם משום שהאיסור כבר נשרף.

הרודה פת חמה ונתנה על פי חבית יין של תרומה - ר"מ אוסר לפי ששאבה את ריח היין, (ולרבה ודאי ר"מ חולק וסובר שריחא מילתא היא), ר"י מתיר, ורבי יוסי מתיר בשל חיטים ואוסר בשל שעורים מפני שהשעורים שואבות, ואמר ר"ל שבפת חמה וחבית פתוחה אסור לכו"ע דודאי עייל בה ריחא, ובפת צוננת וחבית מגוסה מותר לכו"ע, והמחלוקת היא בפת חמה וחבית מגופה, או בפת צוננת וחבית פתוחה. (ואביי אמר שריחא מילתא בכגון פת חמה וחבית פתוחה, וככו"ע).

נותן טעם לפגם

ס"ז. חומץ שנפל ע"ג גריסים, אם הגריסים רותחים היו נטל"פ ומותר, אבל אם הגריסים היו צוננים ורק אח"כ הרתיחם, היו כהשביח ולבסוף פגם, ואסור.

מה נחשב פגם - לל"ק אמר ר"ל שדנים אם האיסור היה פוגם כשהתבשיל לא היה חסר מלח או תבלין, ואפי"נ נאכלת אלא שהאיסור פוגמה מעט היו נטל"פ. ולל"ב סובר ר"ל וכן סובר ריו"ח שדנים לפי המציאות עכשיו אם זה פוגם, ולא כפי אם היתה חסירה מלח או תבלין או יתירה מהם.

ס"ז: אם נתערב טעם האיסור וממשו הכל אסור, ואם יש מהאיסור כזית בכדי אכילת פרס לוקים עליו, אבל אם נתערב רק טעם האיסור אסור ואין לוקים עליו, ואם טעם האיסור פוגם מותר.

שיטת ר"מ שנטל"פ אסור, שהרי גיעולי עכו"ם הם נטל"פ ואסורים, (ולר"ש איירי בקדירה בת יומה ולר"מ אפי" קדירה בת יומה פגמה מעט).

שיטת ר"ש שנטל"פ מותר, דכתיב "לא תאכלו כל נבילה לגר וכו' ", הראויה לגר קרויה נבילה ושאינה ראויה לגר אינה קרויה נבילה, (ולר"מ זה בא למעט רק סרוחה מעיקרא דמעיקרא לא חל עליה שם נבילה, ולר"ש א"צ קרא למעט סרוחה מעיקרא, דעפרא בעלמא היא).

ס"ח. שיטת ריו"ח שהמחלוקת בנטל"פ היא בפוגם מעיקרא, והגמ' מסתפקת אם לדבריו בהשביח ולבסוף פגם אסור לכו"ע, או שגם בזה נחלקו.

שיטת עולא שגם ר"מ לא אוסר אלא כשהשביח בתחילה ולבסוף פגם, אבל בפגם מעיקרא לא.

והא שנחלקו ת"ק ור"ש **בין שנפל לתוך עדשים או חומץ שנפל לתוך גריסים**, איירי בנפל לתוך גריסים צוננים והרתיחם, דהוי כהשביח ולבסוף פגם.

והא שנחלקו ת"ק ור"ש היכא **שנפל שאור של חולין לתוך העיסה והחמיצה**, ואח"כ נפל לעיסה שאור של תרומה או כלאי הכרם, ויש בו כדי להחמיץ, אם העיסה נאסרת, ומבואר שר"מ אוסר בפגם מעיקרא, צ"ל דשאני עיסה הואיל וראויה לחמע עיסות אחרות.

ס"ח: הגמ' מוכיחה כדברי ריו"ח מהא דאיתא התם שאם התרומה או כלאי הכרם נפלו בתחילה העיסה נאסרת, ומבואר שאע"פ שאח"כ כשנפל השאור של החולין הוי פגם מ"מ זה אסור.

והיכא **שנפלו יחד החולין והתרומה או כלאי הכרם**, לרבנן העיסה נאסרת ולר"ש מותרת, וטענו רבנן לר"ש שהרי האיסור גרם שהעיסה תחמיץ יותר מהר, וענה להם ר"ש שכשהשביחו שניהם השביחו וצריך שהאיסור ישיבחו לבדו, וכשפגמו שניהם פגמו, ואין ההתרומה מצטרף לאיסור לאסור, דר"ש לטעמיה שגם איסור לא מצטרף עם עוד איסור.

רב אסר שיכר שנפל לתוכו עכבר, רב ששת מבאר שזה דין מיוחד בעכבר, שכיון שהתורה אסרתו אע"פ שהוא מאוס ואנשים בדלים ממנו, (והיינו בעכברא דמתא, אבל עכברא דדברא עולה על שלחן מלכים), ולכן הוא אוסר גם בנטל"פ, (והא דאינו מטמא כשהוא יבש אלא כשהוא לח, הטעם הוא משום דכתיב "במותם" כעין מותם, וכדמצינו ששכב זרע מטמאה לחה ולא יבשה), דכתיב "שכבת זרע" בראויה להזריע), ורבה מסתפק אם רב אוסר בנטל"פ, או שעכבר משביח את השיכר, ומ"מ אמר רבא שלהלכה נטל"פ מותר.

ס"ט. רב כהנא אסר עכבר שנפל לחומץ, ואמר רב אשי שאין משם ראייה כלל, דשם העכבר נחתך לחתיכות דקות מאד, וחוששים שיבלע חתיכות שרץ עם החומץ, ורבינא רצה להתירו אם יש מאה כנגדו, דלא גרע מתרומה, וטען רב תחליפא בר גיזא שהרי מצינו שתבלין תרומה לא בטל בחולין. ורב אחאי התיר אם יש חמישים כנגדו, ורב שמואל בריה דרב איקא התיר אם יש שישים כנגדו.

ולהלכה בין בשיכר בין בחומץ מותר בשישים, וכן בכל איסורי התורה.

דין יין שנשאר עם העכו"ם

עכו"ם שהעביר כדי יין עם ישראל אם היין בחזקת משתמר, והיינו שהוא עשוי לבוא ולראותם, אפי"נ נתרחק יותר ממיל היין מותר, כיון שהוא חושש שבעה"ב יבוא, ואם הודיעם שהוא מפליג ויבוא אחריהם, אם נתעלמה עינו מהם בכדי שינקב חור בחבית ויסתום אותו, היין נאסר, ולרשב"ג השיעור בכדי שיפתח את החבית ויעשה מגופה חדשה ותתייבש.

לריו"ח לא נחלקו אלא בשל סיד אבל בשל טיט מודים חכמים לרשב"ג, מפני שהפיחה ניכרת גם מלמעלה, ולחכמים בשל סיד אע"פ שהפתיחה ניכרת מלמטה העכו"ם לא חושש שהישראל יהפוך ויראה, או משום שלפעמים גם מלמטה אין הפתיחה ניכרת. (ס"ט:).

וכן המניח יינו בקרון או בספינה והלך היין מותר (ואין חוששים שהעכו"ם יתרחק ויגע ביין), ואם הודיעו שהוא הולך היין נאסר בשיעורים הנ"ל.

וכן המניח יינו בחנות עם עכו"ם אע"פ שהישראל יוצא ונכנס היין לא נאסר (ואין חוששים שיסגור את הפתח ויגע ביין), ואם הודיעו שהוא מתרחק משם, היין נאסר בשיעורים הנ"ל.

וכן הכלל לגבי טהרות שמי שטיהר את חמריו ופועליו כדי לישא טהרות, שאם אמר להם לכו ואני בא אחריכם, אם נתעלמה עינו מהם הטהרות נאסרו, דאין עם הארץ מקפיד על מגע חבירו.

מי שהיה אוכל עם עכו"ם והשאר כדים על השלחן ועל הדובלקי ויצא, מה שעל השלחן אסור ומה שעל הדובלקי מותר כיון שאינו מוכן לסעודה זו, ואם אמר לו שימזוג וישתה גם מה שעל הדובלקי נאסר דכיון שחיצק את ידיו במקצת יבוא לגעת בהכל, ואמנם החביות הסתומות אינם נאסרות אא"כ עבר שיעור זמן שיתפח את המגופה ויסתום ותתייבש.

ס"ט: הלכה כרשב"ג, ומ"מ האידנא אין מניחים יין אצל עכו"ם מפני שחוששים שיוציא יין מנהגב הדק מאד העשוי כדי שיצא ריח היין.

פסקי רבא בעכו"ם שהיה אצל היין

ישראל המסובים אצל זונה נכרית אין היין נאסר, כיון שלא תקיף להו אלא יצר הרע דעבירה ולא יצר הרע דין נסך, אבל עכו"ם המסובים אצל זונה ישראלית, כיון שהיא מזולזלת בעיניהם ונגררת אחריהם היין נאסר.

ע. עכו"ם שסגר את הדלת בפני הישראל ונשאר סדק, היין שכנגד הסדק מותר אף בשתייה, ומה שבצדדים אסור אף בהנאה, ואיירי שיש לעכו"ם חלק ביין, ואינו נתפס כנגב על כניסתו.

בולשת חיילים שמוחפשים **שנכנסה לעיר**, אם זו שעת שלום החביות הפתוחות אסורות והסתומות מותרות, ואם זו שעת מלחמה אף הפתוחות מותרות, לפי שאין להם פנאי לנסך, ואמנם הכהנות שבה פסולות לבעליהן, דאשת כהן אף באונס נאסרת לבעלה, די"ש להם פנאי לבעול.

ע"א. קבלת דבר ע"י יין נסך-

אומן ישראל ששלח לו עכו"ם יין נסך בשכרו, מותר לו לבקש מהעכו"ם את דמיה, אם עדיין לא נכנסה לרשותו.

מותר לומר לעכו"ם לפייס את המלך בשבילו אע"פ שנותן יין נסך למלך וישראל נותן לו דמים, וטעם ההתר הוא משום שיכול לתת למלך את דמי היין, אבל אם אומר לו שיהיה תחתיו דמשמע שהוא יעמוד במקומו אסור.

המוכר יינו לעכו"ם אם פסק מעות לפני שהגוי מדד קנה, ואם כבר מדד אסור. ואמנם אין מכאן ראייה שמושיכה בעכו"ם קונה (ע"א:), די"ל דאיירי שהקדים לו מעות, ומ"מ אם מדד לפני הפסיקה, כיון דלא סמכה דעתיה, לא קנה והדמים מותרים.

אם עכו"ם קונה במשיכה או בכסף-

שיטת אמימר שעכו"ם קונה במשיכה, משום שיש להם גמירות דעת אחרי המשיכה, ולרב אשי אינם קונים דס"ל שאין להם גמירות דעת במשיכה.

המוכר יין ונותנו לתוך כלי העכו"ם, לרב אשי אם לא נתן מעות לא קנה, והדמים שיקבל אח"כ אסורים משום דמי יין נסך, ולכן יקבל מעות מהעכו"ם לפני המדידה, ואם אין לעכו"ם מעות ילוה לו כדי שיוכל לשלם ולקנות ולא יאסרו הדמים.

ע"א: ולאמימר אם משך העכו"ם את היין, או שנתנו את היין לכלי שביד העכו"ם, או למ"ד כליו של לוקח ברשות מוכר קנה, לא נאסרו הדמים שיקבל תמורת היין, אבל אם היין מתעכב בשפת הכלי ויש שם יין נסך נמצא שהיין נאסר לפני שקנאו והדמים אסורים, ואמנם לשיטת רשב"ג אפשר למכור כולו לעכו"ם חוץ מיין נסך שבו, והכא איירי לרב דס"ל שהלכה כרשב"ג רק בחבית שנתערבה בחביות ולא ביין שנתערב ביין.

הלוקח גרוטאות מן העכו"ם ומצא בהם ע"ז, אם משך ולא נתן מעות יחזיר, ואם נתן מעות ומשך יוליך לים המלח. לאמימר שמושיכה בעכו"ם קונה צ"ל דהכא מחזי כמקח טעות, ומ"מ בסיפא נראה הדבר כעבודת כוכבים ביד ישראל, ולכן יוליכה לים המלח.

בן נח נהרג אם גזל מישראל פחות משו"פ אע"פ שהישראל מוחל, והדבר לא ניתן להשבון. ואי משיכה אינה קונה צ"ל שנהרג משום שציער את הישראל, ולא שייך בזה השבון כיון שהיא נשארה של הישראל. ואמנם בסיפא מבואר שאם עכו"ם אחר גזלה מהגזלן נהרג, ומוכח שמושיכה בעכו"ם קונה, שהרי השני לא ציער את הישראל.

המושך חמרים ופועלים של המוכר והכניסם לביתו, לא קנה אם פסק או מדד, שאין משיכה קונה בני אדם או פירות שעליהם, אבל אם מדד ופסק או פסק ומדד קנה בקנין חצר בלי משיכה, ואם פרק מעליהם את הפירות, ואם פסק ולא מדד אינם יכולים לחזור בהם, ואם מדד ולא פסק שניהם יכולים לחזור בהם, ומבואר שבלא פסיקה לא קנה.

ע"ב. דיני מי שהתחייב למכור לאחד-

מי שסיכם עם חברו שאם הוא ימכור את השדה ימכרנה לו, ועשו קנין, והלך ומכר לאיש אחר, לרב יוסף קנאה הראשון, ואביי טוען שכיון שלא סיכמו על המחיר לא חל הקנין.

ואם השני קנה בסכום גבוה מהראשון, לרב כהנא קנה הראשון, ולרב יעקב מנהר פקוד לא קנה הראשון דזוזי אנסוהו ולא היה בדעתו למכרה בפחות ולכן הראשון לא קנה, וכן הלכה.

ישראל הדר בקומה העליונה והיין מונח בבית העכו"ם בקומה התחתונה וישראל רואהו מלמעלה, ושמעו קול מריבה ויצאו, ונכנס העכו"ם לביתו לפני הישראל, היין שבבית העכו"ם לא נאסר, משום שהעכו"ם חושש שהישראל הקדימו ונכנס לדירה העליונה.

אכסניה שמונח בה יין ישראל ונמצא עכו"ם בין החביות, אם העכו"ם נתפס עליו כנגב היין מותר, ואם לא היינו אסור. ואם היין מונח בבית ונמצא שם עכו"ם, אם הוא יכול לומר למה נכנס היין אסור, מפני שנכנס לנסך, ואם ישאלוהו למה נכנס יאמר סיבה אחרת, ואם לאו היין מותר. ואם היין היה מונח בפונדק והוא נעל עם העכו"ם, או שאמר לעכו"ם לשומרו, אם יש לעכו"ם סיבה למה נכנס היין אסור, דכיון שאמר לו לשומרו, סובר הגוי שהלך רחוק, ואם היין היה מונח בגת וברח לשם עכו"ם מקול אריה, היין לא נאסר, מפני שהעכו"ם חושש שגם ישראל ברח לשם.

מתי היין נאסר כשהישראל הלך משם - ישראל ועכו"ם ששתו יין יחד, והישראל הלך כששמע את קול התפילה, היין מותר, מפני שהעכו"ם חושש שהוא יבוא לשמור יינו. ואם הישראל הלך מהספינה מחמת קול השופר של ערב שבת, היין מותר, מפני שהגוי חושש שהישראל יבוא בספינה בשבת, דהעכו"ם חושבים שישראל לא שומרים שבת במקום הפסד, מפני שאינם רואים ארנקים מושלכים, ואין העכו"ם יודעים שהמוצא כיס בשבת מותר להוליכו פחות פחות מז' אמות.

גנבים שפתחו חביות יין במקום שרוב הגנבים ישראל (פומבדיתא) לרבא היין מותר, ושמואל התיר גם בנהדרעא, ולא משום דס"ל כר"א ש"ספק ביאה טהור" (בנכנס לבקעה בימות הגשמים ויש לו ספק אם נכנס לשדה שיש שם טומאה, דבספק מגע טמא, ובספק ביאה טהור), אלא משום שיש העובדים ע"ז לשם מזון, והוי ספק ספיקא.

ע: רבי אלעזר התיר חביות שפתחו חיילים, ואמר רב דימי שאינו יודע אם התיר משום שהיו רובם ישראל, או משום דהוי ספק ביאה (כיון שפתחו הרבה חביות יותר מכדי שתייתם לשם מזון), וס"ל כר"א שמטהר בספק ביאה.

תינוקת עכו"ם שנמצאה בין החביות עם קצף יין בידה, אין היין נאסר, ותולים שמצאה את הקצף בגב החבית אע"פ שעכשוו אין שם קצף.

מסירת מפתח - מוכרת יין שמסרה מפתח לעכו"ם, היין לא נאסר, דלא מסרה לה אלא שמירת המפתח, שהרי אפי' לענין טהרות מציינו שהמוסר מפתח לעם הארץ טהרותיו טהורות, וטהרות חמורות מיין נסך וכדלהלן.

מתי מי שדר סמוך אסור ביין ובטהרות-

חצר החלוקה במסיפס, לרב כשדר שם עם הארץ הטהרות טמאות, אבל כשדר שם עכו"ם אין עושה יין נסך, ולריו"ח אף הטהרות טהורות. ומה שמצינו שאם **בחצר פנימית** גר חבר ובחיצונה עם הארץ, מותר לחבר להניח שם פירות וכלים, רב מבאר דשאני התם שאם העם הארץ יכנס לפנימית הוא נתפס עליו כנגב. ואמנם הא דאיתא שאם **גג החבר נמצא בצדד גג עם הארץ** מותר לחבר לשים שם פירות וכלים אע"פ שיד עם הארץ מגיעה לשם, וזה דלא כרב, ורב ס"ל כרשב"ג וכדלהלן.

ומה שמצינו שאם **גגו של החבר למעלה מגגו של עם הארץ**, לרשב"ג מותר לחבר להניח פירות וכלים רק אם ידו של עם הארץ לא מגיעה לשם, רב סובר כרשב"ג, וריו"ח מבאר דשאני התם שיכול לומר שהוא מוודד את הגבולות.

זה הכלל מין במינו במשהו שלא במינו בנותן טעם, לרב ושמואל הכונה שכך הדין בכל איסורי התורה, ולריו"ח ור"ל זה אינו אלא בטבל ויין נסך, אבל בשאר איסורי תורה אף מין במינו נאסר רק בנותן טעם, וחומרנו של טבל היא מפני שכמו שבהתירו חיטה אחת פוטרת את כל הכרי, כך איסורו הוא במשהו.

ע"ד. דברים האסורים, ואוסרים בכל שהוא- דבר האסור בהנאה שהוא גם דבר שבמנין, אוסר בכל שהוא, כגון יין נסך ועבודת כוכבים ועורות לבובין ושור הנסקל ועגלה ערופה וציפורי מצורע ושיער נזיר ופטר חמור ובשר בחלב ושעיר המשתלח וחולין שנשחטו בעזרה, וה"ה אגוזי פרך ורימוני באדן של ערלה או כלאי הכרם, אבל חתיכות נבילה אע"פ שהם דבר שבמנין, כיון שאינם אסורים בהנאה אין אוסרים בכל שהוא, וחמץ בפסח אע"פ שאסור בהנאה כיון שאינם דבר שבמנין אין אוסרים בכל שהוא. ולר"ע ככרות של בעה"ב נחשבים דבר שבמנין.

יין נסך שנתערב בהתר, האם הכל נאסר- לת"ק כולו אסור בהנאה, ולרשב"ג ימכר לעכו"ם חוץ מדמי יין נסך שבו, ורב פסק כרשב"ג בחבית שנתערבה בחביות, ושמואל וריו"ח ורבי חיננא ורבה בר אבוח פסקו כרשב"ג אף ביינ שנתערב ביינ, ורב נחמן אמר שההלכה למעשה ביינ נסך מותר רק חבית בחבית, אבל בסתם יינן מותר גם ביינ.

הכשרת גת וכלי יין נסך

ע"ד: גת שזיפת אותה עכו"ם, אם היא של אבן מנגבה והיא טהורה, ואם היא מעץ, לרבי ינגבה, ולחכמים צריך לקלף את הזפת, ואם היא מחרס לא מועיל לקלף את הזפת. וגת שהעכו"ם דרך בה ענבים ולא זיפתה, לל"ק א"צ ניגוב אלא הדחה, ולל"ב לא מספיק ניגוב משום שהיין נכנס בסדקים. וכן מבואר בברייתא שגת או מחץ כלי שזולים בו מהבור לחבית או משפך שהם מזופפים אסורים עד שיקלף, (ואם אינן מזופפים לרבי די בניגוב ולחכמים אין די בניגוב, ובקנקנים שהעכו"ם מכניסם לקיום מודה רבי שאסורים, ובשל עץ ואבן ינגב).

ניגוב במים ואפר- גת רטובה יש לנגב באפר ואח"כ במים, וגת יבשה ינגבה במים ואח"כ באפר. ולרב צריך בגת יבשה מים אפר ומים, וברטובה אפר מים אפר מים, ולשמואל ברטובה צריך אפר מים אפר מים, וביבשה מים אפר מים אפר מים.

לרבא אפשר להכשיר גת ע"י הגעלה ברותחין.

כל דבר שרגיל להכניסו לקיום אפי' אם היה אצל הנכרי שעה אחת גזרו בו חכמים, ולכן כששלח קנקנים היה שולחם בשתי חותמות.

ע"ה. הכשרת כלי הגת- גת או בית בד טמאים שרוצה לטהרם, או שהם של יין נסך, ידיח את הדפים כמין דלת שמניחים על הענבים, ואת הגת, ואת הלולבים מטמא שאוספים בו את הענבים המתפורים, וינגב באפר ומים את העקלים אם הם מנצרים או מקנבוס, ואם הם משיפה או גמי יישנם י"ב חודש, ולרשב"ג מגת לגת, שזה לפעמים יותר מי"ב חודש ולפעמים פחות, ולרבי יוסי יכול להגעילם מיד ברותחים או לחולטם במי זיתים, ולרשב"ג בשם רבי יוסי יניחם מתחת צינור שמיימו מקלחים או במעין שמיימו שוטפים, לזמן של עונה, והיינו שיעור יום או לילה כשהימים והלילות שווים, או כשיעור חצי יום וחצי לילה כשאינם שווים.

הכשרת משמרת כמין שקים שנותנים בהם שמרים כדי להוציא את היין- אם זה עשוי משיער אדם ידיחם דלא בלעי טובא, ואם הם מצמר ינגבם, ואם הם מפשתן יישנם, ואם יש בהם קשרים צריך להתירם.

הכשרת סלים ומסננות- אם הם קשורים בחבל צורי ידיחם, ואם הם קשורים בגמי ינגבם, ואם הם קשורים בפשתן יישנם, ואם יש בהם קשרים צריך להתירם לפני ההכשרה.

ואם אמר שימכור לו כפי שומת שלשה, די שיסכימו לשומא שניים מתוך שלשה, אבל אם אמר כפי שיאמרו שלשה בעיני שלשה, אבל בארבעה אף אם אמר כפי שומת ארבעה צריך שיסכימו כל הארבעה לשומא דכין שהוסיף דעות ודאי כונתו שכולם יסכימו, ואם אמר שישומו שלש ורוצה שלש אחרים, לרב פפא יכול לעכב, ולרב הונא בריה דרבי יהושע אינו יכול לעכב, וכן הלכה.

מה נחשב חיבור ביין נסך

הנצוק קלוח מלמעלה למטה, והקטפרס מים היורדים במדרון, ומשקה טופח רטיבות שאין בה כדי להרטיב דבר אחר, אינם חיבור לא לטומאה ולא לטהרה, אבל האשבורן ארץ שנתבקעה ונתאספו שם מים, הוא חיבור לטומאה וטהרה. ולענין יין נסך לרב הונא נצוק קטפרס ומשקה טופח הוא חיבור. ואם יש הפסק בנצוק אינו חיבור. וכן אמר רב חסדא שימזגו יין לעכו"ם באופן שלא יהיה נצוק.

ישראל ששופך יין לעכו"ם ונשאר בכלי יין ואח"כ מזג לישראל, היין של הישראל נאסר, ואי נימא שנצוק אינו חיבור ליינ נסך, איירי שנתמלאה הצלוחית ונתחבר היין ליינ שבמשפך.

ע"ב: שני קנים המחוברים זה לזה ומעבירים על ידם יין מחבית לחבית, ונגע גוי בקצה המקלה, נאסר כל היין, ואף אם נצוק אינו חיבור אסור, מפני שכל היין נמשך לקנים והם נעשים לחלק מהחבית.

עכו"ם המערה מחבית לבור, מה שנשפך מהחבית אסור ומה שבחבית מותר, דלא גזרו חכמים אלא בכח שיצא מחוץ לחבית. ורבי הזהיר את הישראלים השופכים יין, שיזהרו שלא יסייעם עכו"ם בשפיכה ויאסור את היין.

מותר לישראל לשתות ע"י קנה מחבית ששותה ממנה נעכו"ם בקנה, אבל אם פסק העכו"ם לשתות היין נאסר כיון שהיין שנגע בפי העכו"ם חזר למטה.

תערובת יין נסך

ע"ג. מין במינו- יין נסך ששנתערב עם יין התר, אוסרו בכל שהוא.

מין בשאינו מינו- יין שנתערב במים, אוסר בנותן טעם.

לרב דימי דינים אלו אינם אלא כשנפל ההתר לתוך האיסור, אבל אם האיסור נפל לתוך ההתר, **קמא קמא בטייל.**

ולריו"ח דווקא במערה מצרצור קטן אומרים קמא קמא בטייל, אבל חבית דנפיש עמודיה לא.

תערובת איסור במינו ובשאינו מינו-

יין נסך שנפל לבור ונפל שם קיתון של מים, לרבינ בשם ריו"ח המים מבטלים את היין נסך, ורואים את יין ההתר כאילו אינו, (וכן בכוס חולין וכוס תרומה שמוזגם במים, ועירבם, ויש במים שבשניהם כדי לבטל את התרומה ברוב, ורואים את ההתר כאילו אינו, והמים מבטלים את התרומה).

ולרב שמואל בר יהודה בשם ריו"ח דווקא כשהמים נפלו תחילה ונתבטל היין נסך במים מותר, אבל אם נפל היין תחילה, מצא מין את מינו וניעור, וי"א בשמו שאין הבדל מה נפל תחילה.

ולחזקיה אם היין נסך נפל בסוף הכל אסור דיין נסך מתחבר ליינ התר ואין המים מבטלים אותו, אבל אם היין נסך נפל בתחילה, כבר נתבטל ע"י המים, דס"ל לחזקיה שאין רואים את ההתר כאילו אינו.

ע"ג: שאור של חולין ושאור של תרומה שנפלו לעיסה וחימצוה, ואין בכל אחד כדי לחמץ בפני עצמו, לר"א הולכים לפי מה שנפל אחרון, ולחכמים אין נאסר אלא כשיש בתרומה כדי לחמץ. ואמרו אביי שלר"א אם לא קדם וסילק את האיסור אסור גם כשהאיסור נפל בתחילה, והמחלוקת היא בזה וזה גורם, ואינו שייך לדין רואין.

מסכת הוריות:

הורו בית דין:

ב. בי"ד שהתירו דבר בטעות, ועשה יחיד כהוראתם מתי חייב ומתי פטור - בי"ד שהורו לעבור על אחת ממצוות התורה ועשה היחיד על פיהם, אע"פ שבי"ד עצמם לא עשו פטור, מפני שתלה בבי"ד. אבל אם ידע שטעו או שהגיע להוראה (אפי' גמיר ולא סביר או סביר ולא גמיר. ב:) ועשה על פיהם, אפי' עשו הם והוא עשה אחריהם חייב מפני שלא תלה בבי"ד.

מתי נחשבת הוראת בי"ד הוראה - נחלקו בגמ' מתי נחשבת הוראת בי"ד הוראה לחייב אותם או את הציבור פר, או לפטור יחיד העושה בהוראתם, אם די שיאמרו מותרים אתם, או דדווקא באמרו מותרים אתם לעשות. הגמ' מוכיחה דבעינן שיאמרו מותרים אתם לעשות ממה שזקן ממרא אינו חייב אם מלמד כדבריו אלא בהורה לעשות. וממה שאם בי"ד התירו אשה לינשא על פי עד אחד והלכה וקלקלה חייבת קרבן. וממה דתנן הורו בי"ד לעבור על אחת מכל מצוות האמורות בתורה.

בי"ד שהורו שחלב מותר ובא לאכול שומן ונתחלף לו באותו חלב - לל"ק פטור כיון שגם אם היה יודע שזה חלב היה אוכלו כיון שהורו בי"ד שהוא שומן, וזו כוונת מתני' לרבות והלך היחיד ועשה "שוגג" על פיהם. ולל"ב חייב דדווקא שוגג על פיהם פטור אבל כאן לא אכל על פיהם אלא חשב שזה שומן. והגמ' מביאה שנחלקו בזה רב וריו"ח, לרב פטור ומ"מ אינו משלים לרוב ציבור כיון דבעינן "בשגגה" אחת. ולריו"ח חייב, ואף דבעינן שב מידיעתו, כיון שאם יודע לבי"ד שטעו יחזרו בהם וגם הוא יחזור בו, חשיב שב מידיעתו.

מומר אין מקבלים ממנו קרבן על שגגתו. דילפינן "מעם הארץ" פרט למומר, ולרשב"ג לילפינן מ"בשגגה ואשם או הודע" ומומר לא שב מידיעתו.

ב. טעה במצוה לשמוע דברי חכמים - אפי' תלמיד כשמעון בן עזאי ושמעון בן זומא, אם עשו על פי הוראת בי"ד וידעו שבי"ד טעו, אלא שחשבו שאף בזה מצוה לשמוע דברי חכמים פטורים.

המבעט בהוראה אע"פ שעשה בהוראת בי"ד חייב דמפי עצמו הוא עושה.

מתני' דקתני יחיד שעשה בהוראת בי"ד פטור, כמאן

לרב יהודה בשם שמואל מתני' כר"י דדרשי תחטא... בעשותה למעט תולה בבי"ד, ואע"פ שלא נאמר דין זה בשם ר"י, מצינו במק"א שר"י דורש מיעוטי כה"ג, וטעם נוסף משום שהדין דלהלן בהכרח אינו ר"י שהרי לר"י ברוב ציבור אין הבי"ד מביאים פר אלא הציבור. אבל לחכמים יחיד שעשה בהוראת בי"ד חייב, ואפי' רוב ציבור שבי"ד מביאים עליהם פר חייבים, ואם עשו מיעוט או רוב הציבור בשגגת מעשה כגון שנתחלף להם חלב בשומן ולא הורו בי"ד להתיר הם חייבים והבי"ד פטורים,

ג. לרב נחמן בשם שמואל מתני' כר"מ שאמר שאם הורו בי"ד ועשו פטור וחכמים מחייבים, ועשו היינו מיעוט, ונחלקו אם יחיד שעשה בהוראת בי"ד חייב או פטור. דאם הכונה שבי"ד עשו הרי הם פטורים ולמה רבנן מחייבים, ואם עשו רוב הקהל הרי הם חייבים ולמה ר"מ פטור.

ע"ה: עם הארץ שהשיט ידו לגת ונגע באשכולות, נחלקו רבי ורבי חייא אם נטמאת כל הגת, או רק האשכול וסביבותיו, (ושאני מושרץ שנמצא בריחיים שאם יש שם משקה הכל טמא, דהתם לא מפסקי אשכולות).

הכשרת כלים הנקנים מעכו"ם

כלי שהעכו"ם לא השתמש בו כלל מספיקה לו טבילה, כלי שתשמישו בצונן צריך הזחה וטבילה, וכלי שתשמישו בחמין, צריך הגעלה וטבילה, וכלים שתשמישם באור צריך ליבון וטבילה, וסכין מספיק שיטושה באבן של נפחים ויטבילה.

המקור שצריך גם טבילה הוא מדכתיב "וטהר" דבעינן עוד טהרה, וממהמשך הפסוק "אך במי נדה יתחטא" לומדים מ"אך" שא"צ הזאה שליש ושיביעי, ומ"מי נדה" לומדים שצריך מ' סאה, ומ"מ בעינן "וטהר" לומר שא"צ הערב שמש אלא טהור לאלתר.

כל כלי סעודה אפי' חדשים צריכים טבילה.

כלים שהושאלו מעכו"ם א"צ טבילה.

סוגי הכלים - הפרשה מדברת דווקא בכלי מתכות, אבל כלים העשויים מאדמה וגללי בהמה א"צ טבילה, וכלי זכוכית כיון שאם נשברו יש להם תקנה ע"י התכה דינם ככלי מתכות.

קוניא כלי חרס מצופה עופרת ותשמישו בצונן נחלקו רב אחא ורבינא אם הוא צריך טבילה בגלל המתכת, או שא"צ טבילה בגלל החרס.

הגמ' מסתפקת אם כלי שנתנו עכו"ם למשכנתא צריך טבילה, ורב אשי הטביל כלי כזה, ואין ידוע אם ס"ל שצריך טבילה, או ששם היתה דעת העכו"ם לשקעו אצלו.

כלי שהשתמש בו לפני טבילה הגעלה וליבון, למ"ד נותן טעם לפגם אסור נאסר התבשיל, ולמ"ד נטל"פ מותר התבשיל מותר, (ולשיטתו התורה לא אסרה בגיעולי עכו"ם אלא קדירה בת יומה, ושאינה בת יומה אסורה גזירה אטו בת יומה, והאוסר סובר שגם קדירה בת יומה פוגמת מעט).

ע"ן. דין שפוד ואסכלה

רב עמרם שואל למה שפוד ואסכלא שנקנו מגוי צריכים ליבון, ואם השתמש בהם לקדשים מספיקה הגעלה כדי שלא יפלוט טעם קדשים למחר כשהם כבר באיסור נותר שיש בו כרת.

רב ששת מתרץ שיש חילוק אם בלע התר או איסור. ואף שבזמן הפליטה יש בזה איסור נותר, מ"מ אז אינו בעין.

לאביי בין בכלי עכו"ם בין בכלי קדשים צריך ליבון והגעלה ובקדשים צריך גם מריקה וטשיפה.

לרבא כל יום נעשה גיעול לחבירו, וכלי שהיה מבשל בו חטאת היה צריך באותו יום לבשל בו שלמים שלא יהיה נותר, והגמ' שואלת שא"כ לא יצטרכו גם הגעלה.

לרב פפא בקדשים הבליעה לא מתקשה כיון שמבשלים בו תמיד, והוא נח לפלוט, משא"כ בגיעולי עכו"ם.

ע"ן: שיעור ליבון עד שתדך הקליפה, ושיעור ההגעלה יורה קטנה בתוך גדולה, ויורה גדולה שמים גנדפא דלישא אפומה שפה של עיסה מסביבה וממלאים אותה מים ומרתחים אותם, שכשם שהבליעה בניצוצות כך הפליטה בניצוצות.

הכשרת סכין - מלבד השיפה צריך לנועצה י' פעמים בקרקע שאינה עבודה, ואם יש בסכין גומות זה לא מועיל, ואין הנעיצה מועילה אלא לצונן אבל לרותח צריך הגעלה ברותחין בכלי ראשון.

רובו ככולו בבי"ד

ג. שיטת רבי יוחנן שאין מביאים פר אפ"ל הם מואה, אלא אם הורו כל הדיינים, ולא אמרין רובו ככולו, דכתיב "ואם כל עדת ישראל ישגו". הגמ' אומרת שאין להוכיח ממתני' דקתני וידע אחד שטעו וכו' דלא כריו"ח, ד"ל דאירי בהרכין ראשו. וכן במתני' לקמן הפוסטרת אם אחד אמר להם טועים אתם, ומשמע שאם שתק חייבים, י"ל דאירי בהרכין ראשו. אך יש פירכא לדבריו ממה שאמרו שאין גוזרים גזירה על הציבור אא"כ יכולים "רוב" הציבור לעמוד בה, דכתיב "...ואותי אתם קובעים הגוי כולו", ומבואר שגם רוב נקרא כולו, וצ"ל דהא דכתיב בתורה כל היינו שצריך שכל הדיינים יהיו בבי"ד.

י' שיושבים הדין והטו את הדין הקולר תלוי בצוואר כולם, ואפ"ל תלמיד לפני רבו. הגמ' מביאה מעשים באמוראים שלא פסקו לבד דין או הוראה בטריפות, כדי שאם יטעו לא יקבלו אלא מעט מהעונש.

בי"ד שטעו וחזרו מהוראתם, בין הביאו כפרתם בין לא הביאו כפרתם, ואחד לא ידע מהחזרה ועשה על פיהם-

שיטת ר"ש שפטור, והטעם מפני שברשות בי"ד הוא עושה. ואב"א כיון שהוא שוגג, שהרי לא ניתנה הוראה לפטור יחיד התולה בה אלא להבחין בין שוגג למזיד. ואף שמבואר בברייתא שפר העלם דבר של ציבור (וכן שעירי עבודת כוכבים, לר"י באים מתרומת הלשכה ו) לר"ש גובים מן הציבור וא"כ ידע שחזרו בהם מהוראתם מתני' איירי שגבו בסתמא, או שהוא לא היה בעיר בזמן הגביה. או שמחליפים את דברי ר"י ור"ש.

שיטת ר"א שהדבר ספק ומביא אשם תלוי. כמו אכל חתיכה ספק חלב ספק שומן, ואף למ"ד שבי"ד מביאים פר העלם דבר ולא הציבור, וממילא אין הדבר מפורסם, מ"מ כיון שהיה בידו לשאול למה בי"ד מביאים פר חייב.

ד. שיטת סומכוס שהדבר ספק ואינו מביא אשם תלוי כיון שאין כאן צד שהוא תולה בעצמו ממש. והדבר דומה למי שהביא קרבן כפרה בבין השמשות שאף שאין הקרבן מכפר אלא ביום, מ"מ כיון שבין השמשות א"א לברר הספק מפני שהוא כהרף עיין פטור, והכא נמי פטור מאשם תלוי, כיון שא"א להחשיבו ממש תולה בבי"ד. ואף למ"ד שהציבור מביאים פר העלם דבר ולא הבי"ד, מ"מ לא אשכח איניש למישאליה.

לשיטת בן עזאי אם הלך למדה"י אינו מביא אשם תלוי, ולר"ע אפ"י החזיק בדרך פטור כיון שהוא טרוד בהליכתו.

הגמ' דוחה שאין ראייה שבזה נחלקו ר"מ ורבנן, ד"ל שנחלקו אם בי"ד משלימים לרוב ציבור או לא. וכן י"ל שאירי בהורו בי"ד ועשו רוב הקהל כהוראתם וחכמים כר"ש הסובר שגם הציבור מביאים פר ולא רק בי"ד. וכן י"ל שנחלקו אם שבת שעשה בהוראת בי"ד של אותו השבת חייב (כשיטת ר"י) או פטור. וכן י"ל שנחלקו אם ו' שבטים שהם רוב קהל, או ז' שבטים שהם מיעוט קהל חייבים (כשיטת רשב"א) או לא.

מתי נחשבים רוב הקהל

אין נדונים לרוב קהל אלא יושבי ארץ ישראל.

מרוכים ונתמעטו תלוי במחלוקת ר"ש ורבנן (לקמן י'). אם נתמנה להיות כהן משיח או נשיא אחר שחטא, לחכמים מביאים פר כבתחילה, ולר"ש אם נודע להם אחר שנתמנו פטורים.

מועטים ונתרבו אינו תלוי במחלוקת ר"ש ורבנן, דאף לר"ש דאזיל בתר ידיעה הכא פטורים, דסבר ר"ש שצריך גם חטא וגם ידיעה, וכאן יש רק ידיעה.

כמה ספיקות בדיני צירוף לרוב קהל-

הורו בי"ד שחלב מותר, ועשו מיעוט על פיהם, וחזרו בהם ואסרו, וחזרו להתיר, ועשו עוד מיעוט על פיהם, ילה"ס אם מצטרפים לרוב או לא.

ואת"ל שמצטרפים כיון ששניהם אותו חלב, ילה"ס אם הורו בי"ד התר בב' סוגי חלב אם מצטרפים שניהם לרוב או לא.

ואת"ל שם חלב אחד הוא ילה"ס אם חלב ודם מצטרפים.

ואת"ל שמצטרפים כיון שקרבנם שוה ילה"ס אם חלב ועבודת כוכבים מצטרפים כיון ששניהם בכרת, או דכיון שאין איסורם וקרבנם שווה אין מצטרפים. תיקו.

וכן ילה"ס אם עשו מיעוט מהציבור על פי בי"ד, ומתו הבי"ד, וחזרו והורו בי"ד אחר, ועשו עוד מיעוט על פיהם, אם מצטרפים, למ"ד שברוב ציבור מביאים פר, ולמ"ד שהבי"ד מביאים פשיטא שפטורים.

בעזרת ד' בחודש הקרוב יצא "תמצית הש"ס" חלק ג' על כל סדר נזיקין, וימכר כנראה בבתי הכנסיות (הפצה איציק בלוי) בשבוע שאחרי פסח, כמו כן ימכרו תמצית הש"ס א' על ברכות וסדר מועד, ותמצית הש"ס ב' על סדר נשים. סיכומים אלו אינם כוללים תוס' (רש"י באופן חלקי). כמו כן ימכרו החוברות תמצית גפ"ת על מסכתות פסחים, יבמות, גיטין, בבא מציעא, בבא בתרא.

מי שביכולתו לתרום עבור הדפסת חוברות אלו, או עבור ההדפסה החודשית, נא להתקשר ל'052-7692282, אפשרות להנצחה.

ניתן יהיה להשיג חוברות אלו ואת שאר החוברות, תמצית משנה ברורה א' ב', תמצית ספרי מוסר, תמצית תנ"ך, בנקודות דלהלן- ירושלים בישיבת מיר (0527692282). או ברח' אבינדב 9 משפחת קרביץ 02-5821674, או בחנויות ספרי הישיבה, וספרי מאה שערים.

בני ברק רח' מלצר 24 משפחת מרצבך, 03-5790989.

מודיעין עילית רבי עקיבא 30 קומה א' מחוץ לדלת. 052-7692282.

אשדוד רח' יהודה המכבי 15 08-8550956.

רכסים רח' אשל 4 04-9846214.

בית שמש רח' ערבות הנחל 8. 052-7603466.

בעזה"י יצא לאור ספר **ציוני סוגיות "שלמי כהן"** על כל מסכת גיטין, בכריכה קשה ועימוד מפואר. הספר כולל מראי מקומות מקיפים על כל חלקי המסכת, מכללי יסודות הסוגיות ועד לפרטי כל סוגיה. אוצר מלא וגדוש של דברי הראשונים והאחרונים והפוסקים ורבותינו ראשי הישיבות. כמו כן ניתן להשיג קבצי PDF חינם, גם על שאר המסכתות הישיביות. במייל A5711065@GMAIL.COM לפרטים או לחלוקה חינם לבתי מדרשות- 0583211065

ניתן לשמוע שיעורים קצרים על הדף היומי ב"קול הלשון" 03-6171111
להקיש 1 (עברית) 2 (גמרא) 3 (עיוני וסיכומי הדף היומי) ואח"כ 34.

ניתן לקבל את הגליונות בנקודות ההפצה, או בפקס.

או במייל- A0527692282@gmail.com

ניתן לקבל גליון שבועי על דף היומי במייל

.9518479@gmail.com

לפרטים- 0527692282